

OPINION 99

Svenskarnas syn på
samhället, säkerhetspolitiken
och försvaret hösten 1999

Göran Stütz

Utgiven av
Styrelsen för psykologiskt försvar
ISSN 01401-2357
Omslagsfoto: Visby ringmur, Stefan Borgius, Pressens Bild
Stockholm, 1999

INNEHÅLL

INLEDNING	4
OPINIONSLÄGET HÖSTEN 1999	6
Inställning till det svenska samhället	6
Inställning i några frågor kring EMU	7
Inställning till skilda internationella förhållanden	8
Inställning i skilda säkerhetspolitiska frågor	10
Inställning i skilda frågor kring försvaret	13
Allmän försvarsvilja i fred	14
Avslutande kommentar	17
OPINION 99 SUMMARY	19
BILAGA 1: Uppläggning och genomförande	23
BILAGA 2: Tabeller	27
BILAGA 3: Opinion 99 i sammandrag	90

INLEDNING

I denna skrift redovisas resultaten av 1999-års opinionsundersökning genomförd av Styrelsen för psykologiskt försvar (SPF). Myndigheten skall enligt sin instruktion bl a följa svensk opinionsutveckling av betydelse för det psykologiska försvaret. Detta kan naturligtvis ske på olika sätt. Ett sätt är att återkommande studera befolkningens uppfattning i skilda försvars och säkerhetspolitiska frågor genom representativa frågeundersökningar. Föreliggande studie utgör den senaste i den serie, som SPF publicerat under snart 50 år. Den långa serien mätresultat är utan motstycke och gör det möjligt att ingående studera befolkningens hållning inom de nämnda områdena genom åren.

SPFs opinionsundersökningar anses som ett viktigt komplement till bilden av svenskarnas syn inom områdena säkerhetspolitik och försvar. Undersökningarnas förtjänst ligger bl a i de öppet redovisade frågorna och att svaren ger en klar uppfattning om medborgarnas inställning inom berörda områden. Liksom i andra sammanhang när det gäller opinionsundersökningar bör man dock vara försiktig med att hänge sig åt alltför långtgående slutsatser och spekulationer om vilka orsaker som kan dölja sig bakom olika opinionsyttringar.

Flera av de traditionella och militärt orienterade frågorna som ingått i många studier har under senare år ersatts av andra mer säkerhetspolitiskt färgade frågeställningar. Då ett flertal frågor i undersökningen är tämligen nya bör det således understrykas, att de svarsmonster som erhållits inte går att relatera till tidigare SPF-studier.

I *Opinion 99* redovisas den svenska allmänhetens syn på frågor inom följande större områden:

- inställning till dagens och framtidens svenska samhälle,
- inställning i några frågor kring EMU,
- inställning till skilda internationella förhållanden,
- inställning i skilda säkerhetspolitiska frågor,
- inställning i skilda frågor kring försvaret,
- befolkningens försvarsvilja som den kommer till uttryck i fred.

Insamling och bearbetning av data för den här studien har gjorts av Statistiska Centralbyrån (SCB). Under perioden 6 till 26 september 1999 telefonintervjuades totalt 850 personer i åldrarna 18 till 74 år. Dessa personer utgör ett representativt urval av Sveriges befolkning i nämnda åldersintervall och representerar totalt cirka 6.13 miljoner människor. För frågornas formulering, tabellsammansättning och presentation svarar SPFs forskningssektion.

Undersökningsresultaten redovisas översiktligt i den löpande texten. För mer ingående studier av opinionslägen olika år eller för jämförelser mellan befolkningsgrupper hänvisas till bifogade tabeller. En kortare sammanfattning av resultaten görs också på engelska.

De tillfrågade har indelats i olika befolkningsgrupper. Vilka bakgrundsvariabler som använts redovisas i *bilaga 1*. Som framgår är vissa grupper små; relativtalen bör i dessa fall naturligtvis tolkas försiktigt. I bilagan framgår även storlekar på procentandelsskillnader som måste erhållas för att observerade skillnader skall bedömas som verkliga och inte som orsakade av slumpen om jämförelser görs mellan denna och tidigare undersökningar eller mellan olika befolkningsgrupper i den här studien.

Samtliga tabeller har sammanförts i *bilaga 2*. Där kan aktuella svarsfördelningar studeras och jämförelser göras med äldre undersökningar. Huvudsakligen redovisas svarsfördelningar erhållna under

1980-talet och framåt. För mer fullständiga äldre tidsserier hänvisas till SPFs skrifter avseende 1989- och 1990-års opinionsstudier (*Opinion 89* och *Opinion 90*). Hur frågorna formulerats och om frågor och svarsalternativ ändrats över tid framgår vid respektive tabell i tabellbilagan. Inom parentes efter frågan anges vilket eller vilka år som en viss frågeformulering använts.

Den information som svenska medier fick när preliminära data förelåg återfinns sist i denna skrift. Detta material kan naturligtvis tjäna som en sammanfattning av de viktigaste undersökningsresultaten (*bilaga 3*).

Förhållandet att vi lever i en föränderlig värld gör sannolikt stora delar av befolkningen osäkra i sina uppfattningar om och åsikter i frågor på det säkerhets- och försvarspolitiska området. Detta medför att de attityder som avspeglar sig i opinionsstudier som behandlar sådana frågor måste tolkas med försiktighet och med eftertanke.

Det är huvudsakligen genom nyhetsmedierna som medborgarna får sina kunskaper om säkerhetspolitiken och försvaret och om vad som sker i samhället. Hur relationen medieinnehåll-mediekonsumtion ser ut är generellt svårt att studera; än svårare att studera är medieinnehålls effekt på konsumenternas/medborgarnas åsikter och attityder, och, i förlängningen, på opinionsläget i ett samhälle. Att nyhetsmedierna, som genom sitt innehåll bestämmer vilka punkter på "agendan" som skall behandlas, påverkar medborgarnas attityder och förhållnings-sätt torde vara oomtvistat.

Det aktuella opinionsläget i frågor som gäller säkerhetspolitik, försvar och synen på omvärld och det svenska samhället torde sålunda kunna ha påverkats av händelser som beskrivs och kommenteras i nyhetsmedierna. Det bör därför nämnas att under den tid som intervjuerna ägde rum för den här studien utbröt anarki och terror i Östtimor, väpnade konflikter i

Dagestan och Tjetjenien; sprängdåd utfördes i Moskva och på andra håll i Ryssland med många civila offer. Allt detta fick en mycket framträdande plats i nyhetsrapporteringen.

Tidigare händelser, t ex krigshandlingarna i forna Jugoslavien under våren 1999, Kosovokonflikten, kan också ha påverkat svensk opinion i skilda säkerhets- och försvarspolitiska frågor och, speciellt, vad gäller inställningen till försvarsalliansen NATO. Allmän osäkerhet kring rysk ekonomi och politik och vad detta kan innebära i en nära framtid, inte minst i vårt närområde, kvarstår sedan tidigare.

Den svenska alliansfriheten och förhållandet till NATO är frågor som idag för många blivit mer komplicerade än tidigare. Detta tillsammans med intensiva diskussioner i svensk press och etermedier rörande det kommande försvarsbeslutets konsekvenser för Sveriges framtida militära förmåga kan också påverka inställningen i frågor som gäller vårt lands säkerhetspolitik och försvar.

Under datainsamlingsperioden inträffade en rad händelser nationellt som kan ha påverkat inställningen till dagens samhälle på olika sätt. Bland annat schavoterade två statsråd under några dagar i medierna. Vaga besked kring Sverige och EU och ett eventuellt framtida EMU-inträde och Sveriges del i utvecklandet av en gemensam säkerhets- och utrikespolitik inom Europeiska unionen kan också påverka inställningen till samhället. Döds-skjutningar, bomber, hot och samhällets svårigheter att handskas med icke-demokratiska rörelser är problem som kvarstår sedan tidigare men som på senare tid blivit akuta och som getts stort utrymme i nyhetsmedierna.

OPINIONSLÄGET HÖSTEN 1999

Inställning till det svenska samhället (tabellerna 1-8)

Opinionsläget hösten 1999 visar att svenskarna ser positivt på sitt land. Nästan alla, 97%, anser att Sverige är ett "mycket" eller "ganska bra" land att leva i. Opinionsläget i år skiljer sig inte från de närmast föregående årens. Andelen med uppfattningen "mycket bra" låg i studierna 1993 till 1996 på mellan 41 och 46% men sedan 1997 hyser över hälften av befolkningen denna uppfattning. Jämförelser över längre tidsperioder kan dock bli vanskliga i den här frågan eftersom befolkningen i viss utsträckning kan ha anpassat sig till det aktuella läget.

Vissa smärre skillnader i uppfattning kan noteras i årets studie vid jämförelser mellan befolkningsgrupper (t ex andelen som svarar "mycket bra" i åldersgruppen 18-24 år, 46%, jämfört med motsvarande andel i övriga åldersgrupper, 50-55%). Åren 1995 och 1996 tenderade andelen mindre nöjda med samhället att öka med stigande ålder men den trenden noteras knappast nu eller inte alls i de senaste årens studier. Gruppen mycket positiva är relativt sett störst bland miljöpartiets sympatisörer (63%) och minst bland kristdemokraternas (53%). Det måste åter påpekas att vissa undergrupper består av ett litet antal personer, varför relativtalen måste tolkas försiktigt.

Hur ser man på framtiden? Ungefär lika många 1992 som 1993 (ca 1/3) trodde att det blir bättre respektive sämre att leva i Sverige framöver. Skaran optimistiska minskade under åren 1994 till 1996 från 25 till 21% medan gruppen pessimistiska

ökade till 46-47% åren 1995 och 1996. Åren 1997 och 1998 bredde åter den optimistiska inställningen ut sig till 26-28% medan den pessimistiska minskade till 31-34%. I år är 24% optimistiska beträffande framtiden, 30% är pessimistiska medan 42% inte förväntar sig några större förändringar jämfört med hur det är idag. Opinionsläget framstår som splittrat och kvarstår i stort från förra året. Gruppen som inte väntar sig några större förändringar har ökat från omkring 1/3 vid 1990-talets början till drygt 40% nu.

I de senaste årens SPF-studier nämns i främsta hand arbetslöshet, sysselsättning och sysselsättningsåtgärder, aspekter som har att göra med miljö och ekonomi samt aspekter på samhällsekonomin och skatterna som de frågor eller samhällsproblem som man tror kommer att dominera i Sverige under de första åren på 2000-talet. Dessa uppfattningar går i stort igen också i årets studie tillsammans med farhågor inom äldreomsorg och sjukvård (speciellt bland kvinnor). Samhällsfrågor som idag är aktuella förväntas således bestå även under de första åren på 2000-talet.

Av en undersökning med frågor som gäller framtiden genomförd under september/oktober 1999 av Statistiska Centralbyrån framgår, att de svenska hushållen är optimistiska om Sveriges framtida ekonomi (SCB: *Hushållens inköpsplaner, oktober 1999*). Omkring 45% (25% för ett år sedan) tror att den ekonomiska situationen i Sverige under de närmaste tolv månaderna blir bättre medan 11% tror att den blir sämre (23% förra året). Vad gäller arbetslösheten i landet tror fler nu än förra året att den kommer att minska. Nästan hälften, 47%, tror att den går ner under de närmaste tolv månaderna (35% trodde detta för ett år sedan) medan 15% (23% förra året) tror den ökar.

Forskningsgruppen för Samhälls- och Informationsstudier (FSI) studerar också befolkningens förväntningar på bl a ekonomin (FSI, Release 1999.11.02). De senaste studierna ger vid handen att förväntningarna på landets ekonomi försämrades kraftigt veckorna kring valdagen 1998 men har sedan dess förbättrats avsevärt. Under perioden juli till augusti 1999 tror ca 44% att landets ekonomi blir bättre framöver. I oktober i år har den andelen dock minskat till 38%. Beträffande synen på arbetslösheten krympte andelen som trodde på en minskad sådan efter valet förra hösten men förväntningarna har sedan dess svängt åt det optimistiska hållet. Under de senaste månaderna har inställningen emellertid svängt åt det pessimistiska hållet också i denna samhällsfråga.

Inställning i några frågor kring EMU (tabellerna 9-12)

Skall Sverige gå med i den europeiska valutaunionen, EMU, eller inte? Att vi skall gå med anser 41%, 34% tycker vi skall hålla oss utanför och 24 % är osäkra medan 4% säger att de saknar uppfattning i frågan. Det är främst bland männen, bland de högtbildade, bland boende i storstäder eller i andra större orter samt bland sympatisörer till folkpartiet och moderaterna man hittar förespråkare för ett svenskt EMU-inträde; avvisar medlemskap gör främst kvinnor, äldre, lågutbildade, boende i de minsta orterna eller på landsbygden samt anhängare till vänsterpartiet och miljöpartiet. Många osäkra finns bland centersympatisörerna.

Två tredjedelar av befolkningen, 67%, anser att en folkomröstning bör hållas i EMU-frågan medan 27% inte tycker det. För en folkomröstning är främst kvinnor,

yngre, medelutbildade samt anhängare till socialdemokraterna, miljöpartiet och vänsterpartiet.

Om det blir en folkomröstning i EMU-frågan gissar 30% att majoriteten kommer att rösta för ett inträde, 40% tror att resultatet går emot en anslutning medan 21% tror att det blir ungefär lika många röster för som emot. Att majoriteten i en eventuell folkomröstning röstar för ett EMU-inträde tror främst män samt sympatisörer till moderaterna; kvinnor samt anhängare till vänsterpartiet och miljöpartiet tror att majoriteten röstar emot en anslutning.

Kombineras uppfattningarna i dessa tre frågor kring EMU fås följande bild (tabell 12). Bland dem som önskar att Sverige går med i EMU vill 52% också ha en folkomröstning medan 43% inte vill det. I gruppen som inte vill se ett svenskt inträde i EMU är motsvarande andelar 87 och 10%.

Vad tror man om utfallet i en eventuell folkomröstning i EMU-frågan? Bland de positiva till EMU-medlemskap tror 43% att majoriteten skulle rösta för ett inträde medan 30% tror att majoriteten röstar emot; 22% tror på ett jämt utfall. I gruppen motståndare till ett svenskt EMU-medlemskap tror 22% att majoriteten röstar för medlemskap medan 60% tror att majoriteten röstar emot; i motståndargruppen tror 14% att utfallet blir ungefär lika många röster för medlemskap som emot.

Slutligen kan konstateras att bland dem som inte vill att Sverige går med i EMU och som önskar att en folkomröstning hålls tror (eller hoppas) 55% att utfallet i folkomröstningen går emot en anslutning. Bland dem som vill att Sverige går med i EMU och som önskar en folkomröstning tror 22% att majoriteten röstar för en anslutning medan 14% tror att majoriteten röstar emot. Beräknat på samtliga tillfrågade i undersökningen - och därmed generaliserat till den svenska befolkningen i åldern 18 till

74 - utgör den första kategorin 18% medan de bägge sistnämnda utgör 9 och 6%.

Andra studier kring EMU-frågor visar att det finns tydliga tecken på en gradvis förskjutning i positiv riktning vad gäller inställningen till "... att Sverige går med i den Europeiska monetära unionen, EMU" (FSI: EU-opinioner, lägesrapport 1999.11.04). År 1997 var 24% positiva till ett medlemskap medan motsvarande andel 1999 är 34%; andelen negativa är dessa år 32-33%. Det är främst bland moderater och folkpartister man finner anhängare till tanken på ett EMU-medlemskap.

Även FSIs studier visar att det finns en majoritet i befolkningen för en folkomröstning om EMU. Opinionsen för en omröstning har stärkts från 47% 1996 till 60% i oktober 1999. Folkomröstningsförespråkarnas övervikt är 1999 särskilt stark bland motståndarna till EMU (vänsterpartiet, miljöpartiet och centerpartiet).

Enligt en undersökning genomförd av Demoskop under perioden 29 september till 4 oktober 1999 skulle 44% rösta "ja" och 43% rösta "nej" om det vore folkomröstning idag om ett svenskt deltagande i EMU; andelen osäkra är 13% (Demoskop: EMU-opinionen oktober 1999).

Som framgår av upprepade studier från Temo minskar andelen negativa mot EMU (Temo: Oktober 1999 - Färre negativa till EMU). Mätningen genomfördes 20-22 oktober 1999 och omfattar personer i åldern 16 och äldre. På frågan "... Anser Du det vore bra eller inte bra för Sverige att vara med i EMU-samarbetet" svarar 39% "bra", 31% "inte bra" medan 30% är osäkra. I mars och maj 1999 var 38-39% för ett samarbete, 36-37% var emot medan 25% inte visste. Män, högt utbildade, höginkomsttagare och boende i någon av de tre största städerna var oftare än andra positiva till tanken på ett EMU-samarbete.

"Ett knappt ja till EMU. Så skulle resultatet bli om svenska folket fick folkomrösta idag" (Göteborgs-Posten 1999.10.10). Enligt den i artikeln refererade Sifo-studien skulle 43% rösta för medlemskap i EMU medan 40% skulle rösta emot; 15% vet inte hur de skulle rösta och 2% skulle rösta blankt. Förespråkare för medlemskap är främst män och personer med borgerliga partisympatier. Opinionsen i EMU-frågan är mycket lätttrölig och svänger kraftigt vid de olika undersökningstillfällena.

Inställning till skilda internationella förhållanden (tabellerna 13-26)

Befolkningens oro för den politiska situationen i världen minskade påtagligt i utbredning i undersökningen 1997 jämfört med de närmast föregående åren. 1997 uppgick andelen oroade till 34%; 1998 ökade den andelen till 50% men minskar enligt höstens studie åter något till 46%. I höst anger 16% att de känner ringa eller ingen oro alls för den politiska situationen i världen; 1998 uppgick den andelen till 11% och året dessförinnan till 19%.

Den i *tabell 14* redovisade tidsperioden är intressant ur svensk säkerhets-, utrikes- och försvarspolitisk synvinkel. Under denna period kan den tidigare konfrontationsstrategin mellan supermakterna sägas ha övergått i en samarbetsstrategi. Berlinmuren faller, Tyskland återförenas, Sovjetunionen upplöses formellt. Det militära läget för Sverige förändras de första åren på 1990-talet när Warszawapakten upplöses och, senare, när ryska trupper lämnar Baltikum. NATO utvidgas genom Pff (Partnerskap för fred) till vilken Sverige och en rad Öst-Europeiska stater ansluter sig. Samarbetet mellan Sverige och NATO intensifieras. NATO upptar nya medlem-

mar. Kan den här utvecklingen skönjas också i opinionssiffrorna?

Andelen "mycket oroade" är i genomsnitt för perioden 1980-1984 20-21%; motsvarande är för perioden 1985-1989 12%, för åren 1990-1993 10-11% och perioden därefter fram till nu 7%. Beräknas ett löpande medeltal för andelen "mycket oroade" (baserat på treårsperioder) sjunker detta från 22% år 1981 till 7% för 1998. Oroade för den politiska situationen i världen är under åren 1993-1999 främst att finna bland kvinnor, bland äldre samt vanligen också bland sympatisörer till vänsterpartiet.

När det gäller olika organisationers och länders betydelse för freden och säkerheten i Nord-Europa tycker 28% av befolkningen att FN bidrar "väsentligt" till detta; motsvarande för EU är 26%, för NATO 24%, för USA 25% och för Ryssland 7%. Jämfört med åsiktslägena som de framstod 1996 och 1997 ser nu fler befolkningen positivt på främst EU men även på FN i nämnda avseende.

Vad gäller Europeiska Unionen upplevde 1996 18% att EU var en belastning för freden och säkerheten i vårt närområde; i höstens studie (liksom i 1998-års) hyser betydligt färre, 8%, den uppfattningen. I höst ser 26% mycket positivt på EUs betydelse för freden och säkerheten medan 10% gjorde detta 1996 och 24% förra året. I synen på Ryssland har det också skett åsiktsförändringar. Det är i höst färre än förra året som upplever detta som "ett visst" eller "ett allvarligt problem" för freden och säkerheten i vår närhet (37 mot 44%) och fler än i 1998-års studie som anser att Ryssland "saknar betydelse" för freden och säkerheten (29% mot 19% hösten 1998).

Är Ryssland ett hot mot Sverige? Ja, omkring en tredjedel av både män och kvinnor anser det. Denna uppfattning är ungefär lika spridd i år som åren 1997 och

1998 men var vanligare 1996 (46%). Gruppen som upplever Ryssland som ett hot baserar oftast sin uppfattning på förhållanden eller aspekter som har att göra med olika slags ekonomisk brottslighet (speciellt män), hot som sammanhänger med Rysslands sönderfall eller kollaps (speciellt män), aspekter på "militärt hot" (speciellt kvinnor), flyktingströmmar (speciellt män) samt aspekter på miljöförstöring (speciellt kvinnor).

Finns det något annat (utöver Ryssland) som påtagligt hotar vårt land? Jo det gör det tycker 51%. Även 1997 och 1998 tyckte ungefär hälften av befolkningen detta men året dessförinnan var uppfattningen betydligt frekventare - 62%. Miljöhot/förstöringen i världen nämns oftast. "Våld mot oskyldiga, terror, terrorism" är hot mot Sverige anser speciellt männen medan kvinnorna ser pågående militära konflikter som hotfulla.

En femtedel av befolkningen (19%) tror att riskerna är "mycket små" eller "inga alls" för att det som händer i världen idag skall leda till krig i stora delar av Europa men 33% upplever riskerna som stora (främst "ganska" stora). Opinionsläget från 1998 ligger fast men jämfört med SPF-mätningen 1997 har opinionen i den här frågan förskjutits åt det pessimistiska hållet eftersom andelen optimistiska är betydligt färre nu än då (27%) medan andelen pessimistiska är fler nu än hösten 1997 (22%).

Hur ställer sig befolkningen till NATOs militära ingripande i Kosovo våren 1999 (tabell 23)? Majoriteten, eller 62% (främst män, personer i åldern 65-70, högutbildade, storstadsbor, sympatisörer med moderaterna) tycker att NATO handlade "rätt" medan en dryg femtedel tycker NATO handlade "fel" (22%, främst kvinnor, yngre samt anhängare till miljöpartiet, centern och vänsterpartiet).

När det gäller bedömningen av den framtida militära situationen i vår geografiska närhet har den pessimistiska uppfattningen vunnit mark något jämfört med läget 1997 och 1998. I höst anser 18% att den militära situationen blir "mer hotfull" framöver (tio år framåt) medan 12% tror det motsatta. I studien 1998 var dessa andelar 14 och 13% och året dessförinnan 11 och 15%. Majoriteten, i höst 65% och förra året 68%, förväntar sig dock inga förändringar i det framtida militära läget runt oss.

Vad beträffar uppfattningen om den politiska situationen i världen kan vissa jämförelser göras med Folk og Forsvars studier i Norge. I mars 1999 ansåg 26% i Norge att den politiska situationen i världen för närvarande är "meget spent", 50% tyckte den vara "nokså spent" medan 19% tyckte den var "lite spent" eller "avspent" (*Folk og Forsvar: Holdninger til forsvaret, mars 1999*).

Inställning i skilda säkerhetspolitiska frågor (tabellerna 27-34)

Ur det svenska säkerhetspolitiska perspektivet har utvecklingen lett till att det traditionellt svenska neutrala uppträdandet i internationella konflikter alltmer kan komma att förändras. Delvis nya frågeställningar på det säkerhetspolitiska och det försvarsmässiga området har inställt sig för Sverige och svenskarna. Självklart är det angeläget, att de svenska medborgarna är medvetna om att verkligheten säkerhetspolitiskt sett håller på att förändras eller redan har förändrats. Det finns annars risk för, att det uppstår en klyfta i samhället mellan gemene man och de "insatta" (t ex politikerna).

Hur förhåller sig då den svenska befolkningen t ex till de olika slags ingripanden

som Förenta Nationerna gör för att säkra eller återställa fred och säkerhet på olika håll i världen? Hur ser man på förhållandet att Sverige deltar i direkta militära internationella säkerhetspolitiska aktioner? Frågor om ett fördjupat säkerhetspolitiskt samarbete med NATO har också aktualiserats. Hur ser man på förhållandet att man inom EU strävar efter ett fördjupat försvars- och säkerhetspolitiskt samarbete i riktning mot ett gemensamt försvar; bör Sverige delta i en sådan process eller inte?

Att FN gör "rätt" när man tillgriper direkta krigshandlingar för att återställa fred och säkerhet tycker 74% av befolkningen medan 18% tycker att FN gör "fel". Jämfört med det åsiktsläge som rådde enligt SPFs studie förra hösten är opinionsläget i stort stabilt men andelen som accepterar FN:s agerande ligger nu sex procentenheter under "toppnoteringen" 1995 (80%). I genomsnitt över den i tabellen redovisade perioden accepterar 75% FN:s agerande medan 18% tar avstånd.

Sverige har i flera omgångar sedan hösten 1993 ställt svensk personal rekryterad på frivillig basis till FN:s förfogande för insatser i det forna Jugoslavien. De svenska FN-kontingenterna är nu ställda under NATO-befäl. Tre fjärdedelar, 75%, håller beslutet att sända iväg soldaterna till Bosnien för "riktigt" men 20% ser beslutet som "felaktigt". Även i denna säkerhetspolitiska fråga stabiliserar opinionsläget runt 75% positivt inställda och i förhållande till studien 1993 (28%) har den förkastande inställningen minskat med åtta procentenheter men i förhållande till 1998 (17%) ökat med tre enheter.

En fråga som på senare år kommit upp på den säkerhetspolitiska agendan gäller ett eventuellt fördjupat samarbete med försvarsalliansen NATO. I SPFs studie hösten 1996 kunde något över hälften av befolkningen tänka sig detta: 13% ville att ett

sådant kom till stånd "snarast" medan 42% önskade ett framtida samarbete. En dryg fjärdedel ville 1996 inte alls vara med om något fördjupat samarbete med NATO, vare sig nu eller i framtiden (*Opinion* 96).

Majoriteten eller 2/3 önskar enligt årets studie att vi håller fast vid alliansfriheten medan ungefär en fjärdedel av befolkningen (företrädesvis män, högutbildade, storstadsbor eller boende i övriga stora orter, sympatisörer till moderaterna) gärna ser att Sverige söker fullt medlemskap i försvarsalliansen NATO. Jämfört med läget 1998 ökar andelen som vill att Sverige håller fast vid alliansfriheten.

Varför bör Sverige ansluta sig till NATO? Varför bör vi hålla fast vid alliansfriheten? Hälften bland NATO-anhängarna angav 1997 och 1998 som skäl aspekter på temat "gemensam säkerhet" medan ungefär en fjärdedel (oftast män) tyckte att Sverige har för knappa militära resurser för att kunna försvara sig på egen hand. Även i årets studie lyfter de NATO-positiva fram aspekter på gemensam säkerhet medan de som vill stanna utanför NATO helt enkelt menar att Sverige är alliansfritt och skall så förbli.

Vad gäller inställningen till ett framtida fördjupat utrikes- och säkerhetspolitiskt samarbete mellan medlemsstaterna inom EU i riktning mot ett gemensamt försvar skiljer sig den fråga som ingår i årets studie något från föregående års (*tabell 31*). Som framgår är 45% i huvudsak för att Sverige arbetar för ett sådant mål (oftast män, medel- och högutbildade, boende annanstans än i de minsta orterna/på landsbygden, som sympatiserar med moderaterna eller folkpartiet) medan något färre - 42% - är emot detta. Tretton procent har inte besvarat frågan. I åtminstone den första av de bägge sistnämnda grupperna finns förstås personer, som anser att Sverige bör lämna EU och då kan ju heller inte något

fördjupat samarbete vara aktuellt.

Här kan refereras till några andra studier. Undersökningar från SOM-institutet vid Göteborgs universitet visar att andelen i befolkningen som anser att det är ett "bra förslag" att Sverige söker medlemskap i NATO ökade från 15% år 1994 till 24% 1997 men minskade igen till 22% enligt 1998-års studie. Gruppen som anser att det är ett "dåligt förslag" att Sverige söker medlemskap i NATO minskade från 48% 1994 till 38% 1997 men växte igen 1998 till 43%.

I SOM-undersökningarna ombeds de tillfrågade ta ställning till följande förslag: "Sverige bör i fredstid föra en alliansfri politik, syftande till neutralitet i krig". 1994 ansåg 70% att detta vara ett "bra förslag" medan 7% ansåg förslaget dåligt. I studien 1998 var andelarna 62 respektive 13% (*Ljusnande framtid - SOM-undersökningen 1998*).

Studier genomförda av tidningen Svenska Dagbladet i samarbete med Sifo visar i april 1999, då NATOs flygkrig mot forna Jugoslavien gick in på sin tredje vecka, att svenskarnas motstånd mot NATO ökat. På frågan om man tycker att "Sverige skall ansluta sig till försvarsalliansen NATO?" svarar 26% "ja" och 52% "nej". Några månader tidigare (i januari) var motsvarande andelar 32 och 44% och i januari 1998 31 och 47% (*Svenska Dagbladet 1999.04.17*). I senare studier under året ökar andelen som är för en anslutning till NATO men fortfarande är motståndarna fler. I slutet av november är 35% för ett medlemskap medan 42% är emot (*Svenska Dagbladet 1999.11.28*).

Forskningsgruppen för Samhälls- och Informationsstudier noterar i sina longitudinella undersökningar när det gäller inställningen till ett svenskt medlemskap i NATO en viss, om än svag, tendens till ökad entusiasm för ett medlemskap. Men Kosovokonflikten verkar ha satt stopp för

denna utveckling och (tillfälligt?) svängt trenden i en kraftigt negativ riktning. Åren 1997 och 1998 var, enligt FSI knappt, 30% positiva till ett svenskt medlemskap i NATO medan ungefär lika många var negativa; första halvåret 1999 är strax över 20% för medlemskap och drygt 45% är emot. I FSIs mätningar i augusti och september 1999, alltså efter Kosovokonflikten, ökar åter andelen positiva till medlemskap (26%) medan de negativas skara minskar (till 30-35%).

FSI studerar också inställningen till ett gemensamt EU-försvär. På frågan "Vad tycker du om ...att Sverige ingår i ett gemensamt EU-försvär?" är opinionen splittrad. Åren 1998 och 1999 är ca 1/3 positiva till ett sådant arrangemang medan 1/3 är negativa; under perioden 1995-1997 var motsvarande andelar 21-26 respektive 42-48% (FSI: EU-opinioner, lägesrapport 1999.11. 04).

Norska Folk og Forsvar gör årliga mätningar rörande bl a befolkningens upplutning kring NATO. I undersökningen från oktober 1999 svarar 70% "bidrar till å trygga landet" på frågan "Mener du at Norges medlemskap i den vestlige forsvarsalliansen NATO bidrar til å trygga landet mot angrepp av en fremmed makt eller mener du at vårt medlemskap i NATO öker faren for angrepp, eller mener du att vårt NATO-medlemskap ikke spillere noen rolle i så måte?". Över perioden 1990 till 1998 hyste i genomsnitt 71% denna uppfattning. I oktober 1999 anser 4% att medlemskapet i NATO ökar faren för angrepp medan 11% tycker att NATO-medlemskapet inte spelar någon roll för Norges säkerhet (Folk og Forsvar: Holdninger til NATO, oktober 1999).

Planeringskommissionen för försvarsinformation i Finland (PFI) genomför sedan lång tid tillbaka opinionsmätningar på det säkerhets- och försvarspolitiska området.

I den senaste undersökningen från oktober-november 1999 är 69% för alliansfrihet medan 21% anser att Finland bör alliera sig. I maj i år var motsvarande andelar 74 och 18%.

På frågan om Finland beslöt att alliera sig är NATO det bästa alternativet anser 49%; i maj 1999 tycker 46% detta men betydligt fler gjorde det 1997 och 1998, 54-58%. En eventuell försvarsallians med Sverige stöds av 17% (i maj av 26%). Ett fullt medlemskap i Väst-Europeiska unionen (VEU) önskar 16%. Det kan tilläggas att 82% av finländarna tycker det är "rätt" att Finland deltar i krishanteringsoperationer såsom dem i Kosovo (PFI: Informationsblad och översikter, 2/99).

Sedan 1996 har frågor ställts i SPFs opinionsstudier om och på vilket sätt Sverige kan engagera sig i Östersjöområdet och då speciellt i Estlands, Lettlands och Litauens utveckling. Vad tycker man i Sverige hösten 1999 - skall vi överhuvudtaget engagera oss i de baltiska staternas framtid? Jo, det tycker 69% att vi skall göra men jämfört med 1997 och 1998 har andelen med denna uppfattning minskat med tre respektive nio procentenheter och i förhållande till 1996 med så mycket som tretton enheter.

Sammanfattningsvis visar undersökningen att en mycket stor majoritet bland de positiva till ett svenskt engagemang i Baltikum kan tänka sig ett sådant på miljösidan, är för insatser som avser hjälp till demokratiutvecklingen i området samt är för ett tekniskt bistånd. Att vi skall ge ekonomiskt bistånd anser 59% vilket är färre än 1996 - 63%. En jämförelsevis liten andel bland de positiva till bistånd, 12%, tycker att biståndet till Baltikum skall vara av militärt slag (generaliserat till befolkningen i stort utgör denna grupp 8%). Generellt sett över perioden 1996-1999 verkar befolkningens klart positiva inställ-

ning till Baltikum i de undersökta avseenden allteftersom blivit mer "njugg".

Inriktas frågan på omfattningen på ett svenskt *militärt* stöd till Baltikum accepterar 69% ett bistånd som innebär utbildning av baltisk militär personal för fredsbevarande operationer i Förenta Nationernas regi. Att det militära stödet skulle kunna innebära svensk medverkan i utbildning av baltiska soldater och officerare för eget försvar stöds av 25% men redan på denna "stödnivå" säger nästan 2/3 - 62% - ett bestämt "nej". När det gäller militärt stöd som avser överföring av enklare vapen och militär utrustning respektive export av kvalificerade vapen och vapensystem tar över 70% avstånd. Femton procent kan tänka sig att Sverige skall ge balterna säkerhetspolitiska garantier innebärandes att vi militärt kommer till deras hjälp om de skulle angripas av ett annat land; 69% tar ett bestämt avstånd från ett sådant åtagande från svensk sida. Även i flera av dessa militära avseenden ökar andelen som besvarar de olika nivåerna med ett "nej".

Inställning i skilda frågor kring försvaret (tabellerna 35-39)

Andelen i befolkningen som klart förespråkar ett svenskt (militärt) försvar var under åren 1980-1985 högst 1984 (71%) och i medeltal 62-63%. Under andra delen av 1980-talet var motsvarande genomsnitt 59% och från 1991 till 1995 51%. Förra året och året dessförinnan uppgick andelen som anser att vi "absolut" bör ha ett militärt försvar till 70% och i höst tycker 67% det. Den nu aktuella frågan om försvaret är annorlunda formulerad jämfört med tidigare fram till 1995 vilket måste noteras vid jämförelser över tid.

Under 1980-talet tog i genomsnitt 7% avstånd från eller var tveksamma till försvaret; denna grupp (speciellt de tveksamma) växte och omfattade åren 1992-1995 en knapp femtedel av befolkningen. I de fyra senaste SPF-studierna ligger denna andel kring 10%.

Hur ser befolkningen på det militära försvarets roll i samhället? I det gällande försvarsbeslutet anges fyra huvuduppgifter (*Totalförsvaret i förnyelse, Etapp 2, Försvarsdepartementet 1996*). Vilken av dessa anser man vara den viktigaste?

Åsiktsläget framstår som splittrat och frågan har till synes varit svår att besvara: andelen som inte vet uppgår till 11%. En dryg fjärdedel anser att försvarets viktigaste uppgift är att freda landets gränser mot militära intrång medan 1/3 - vilket är något fler än 1998 - tycker att det viktigaste är att försvaret skall kunna stödja det civila samhället vid svåra störningar i fred. Uppgiften att kunna möta ett väpnat angrepp på vårt land hamnar frekvensmässigt på tredje plats (18%) varvid uppgiften att delta i internationella fredsfrämjande insatser anges av jämförelsevis få (13%). Att försvarets huvuduppgift är att stödja det civila samhället vid svåra nationella störningar anses speciellt av de yngsta, av boende annanstans i storstäder eller i andra större orter samt av sympatisörer till centern, vänsterpartiet och miljöpartiet. Uppfattningen att stödja det civila samhället är en åsikt som är vanligare inom civilområde syd (37%) och nord (35%) än i civilområde mitt (27%).

Betydligt över hälften av befolkningen - 61%, vilket är fler än i tidigare studier - tror att Sverige kan räkna med en snabb och betydande militär hjälp från andra länder om landet skulle angripas militärt. Vad som föranleder den uppfattningen är svårt att avgöra: är det FN:s fredsbevarande insatser man tänker på i första hand?

Medlemskapet i EU och/eller Pff skulle kunna vara delförklaringar. Det pågående samarbetet mellan Sverige och NATO kan också ha inverkat. Uppgifter har på senare tid förekommit i svenska medier om att Sverige och NATO sedan länge förberett en viss militär samverkan.

Varifrån skulle hjälpen komma? Den frågan ställs inte i årets studie men 1998 nämns främst "ett samlat nordiskt agerande" och NATO. Kvinnorna tror det förstnämnda medan männen håller på NATO. (*Opinion 98*)

Beträffande synen på det militära försvaret finner norska Folk og Forsvar i mars 1999 att 84% av norrmännen tycker att Norge bör ha ett militärt försvar medan 8% svarar "nej" på den frågan. Över perioden 1990-1998 är i genomsnitt 86% för ett norskt försvar. Försvaret skall i främsta hand användas för försvar av landet vid angrepp (*Folk og Forsvar: Holdninger til forsvaret, mars 1999*).

Allmän försvarsvilja i fred (tabellerna 40-50)

Frågorna som antas indikera befolkningens allmänna försvarsvilja i fred gäller inställningen till försvar med militära medel vid angrepp, uppfattning om värnpliktstjänstgöring, uppfattning om statens utgifter för det militära och det civila försvaret. En fråga, nämligen den om mobilisering, som ingått i många SPF-studier har inte beaktats i de senaste studierna; intresserade hänvisas till SPFs undersökning 1995 (*Opinion 95*). För vissa analyser av försvarsviljan och dess relation till uppfattningar och åsikter i skilda frågor hänvisas till 1995- och 1996-års studier (*Opinion 95* och *Opinion 96*).

Inledningsvis behandlas inställningen till väpnat motstånd vid angrepp, dvs den fråga i psykförsvarets opinionsundersökningar som traditionellt kommit att benäm-

nas "försvarsvilje"-frågan. Inställningen till väpnat motstånd om Sverige skulle anfallas mäts med den fråga som ingått i SPFs opinionsstudier allt sedan den första mätningen 1952 (*SOU 1953:27: Psykologiskt försvar*). I det begreppet speglas åsikten om eller viljan att vi som samhälle, nation, bör eller inte bör försvara landet med militära medel vid ett utifrån kommande militärt angrepp även om utgången för oss ter sig oviss. Befolkningens samlade svar på den frågan antas mäta "den allmänna försvarsviljan i fred". Denna vilja till försvar kan naturligtvis i fredstid endast uttryckas som en uttalad mening, en åsikt, en önskan. Med beaktande av hur denna yttring mäts i SPFs studier uppfattas försvarsviljan som en attityd - en känslomässig inställning till det som efterfrågas.

På basis av metodologiska studier har sedan opinionsmätningen 1991 den enkla svarsdikotomin "ja"/"nej" (*figur 1*) övergetts till förmån för mer utvecklade svarsalternativ (*figur 2*).

I höstens undersökning svarar 81% "ja" eller "ja kanske" på frågan om väpnat motstånd, 6% är tveksamt avvisande medan ungefär lika många, 7%, helt avvisar tanken på väpnat motstånd. Beaktas enbart svaret "ja" är detta knappast entydigt relaterat till de olika bakgrundsvariablerna men i höst mest frekvent bland män, bland äldre, bland låg- och medelutbildade, bland storstadsbor och bland sympatisörer till moderaterna. Gruppen avståndstagare är speciellt stor bland sympatisörer till miljöpartiet, bland icke svenska medborgare och bland personer med en förälder som är född annanstans än i Sverige (notera dock att nämnda grupper betår av ett litet antal personer).

Jämförs opinionsläget i höst med läget 1997 och 1998 har den allmänna försvarsviljan ökat i utbredning från 71% 1997 och 76% 1998 till 81% nu medan den klart avvisande inställningen minskat något från 11% 1997 till 7% nu. Åren 1993 och 1994 var

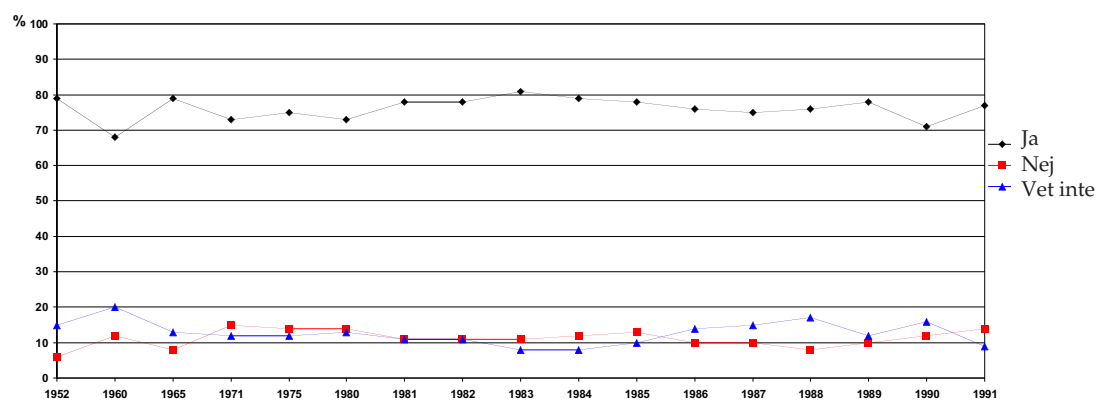
84% för väpnat motstånd medan 3% absolut var emot. Den tendens till en polarisering av opinionsläget i försvarsviljefrågan som kunde skönjas i 1997-års studie, dvs att det klara instämmandet respektive det klara avståndstagandet ökade jämfört med läget året dessförinnan, noterades inte i förra årets SFP-studie och heller inte i årets. Visserligen ökar den förstnämnda uppfattningen men den sistnämnda minskar.

Under perioden 1988 till 1998 bestod den tveksamma eller försvarsnegativa gruppen oftare av kvinnor än av män och oftare av sympatisörer till miljöpartiet (och vanligen också till vänsterpartiet) än till något av de övriga riksdagspartierna. I

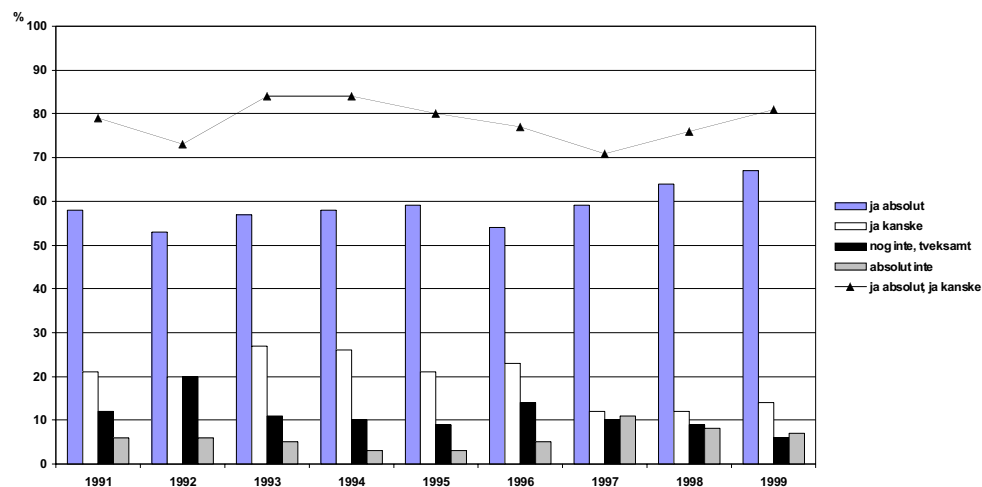
övrigt är inställningen inte entydigt relaterad till de bakgrundskaraktistika som studeras.

Varför bör väpnat motstånd göras om vi anfalls militärt - vad är viktigt eller värt att försvara? Varför bör vi inte göra väpnat motstånd?

"Territoriet, gränserna", "civilbefolkningen", "infrastrukturen", "landet som helhet" nämns oftast av de försvarspositiva. De tveksamma och negativa till väpnat motstånd anför som stöd för sin åsikt, att övermakten är för stor - vi skulle helt enkelt vara chanslösa om vi gjorde motstånd. Att väpnat motstånd skulle medföra alltför stora individ-/

Figur 1: Den allmänna försvarsviljan i fred. Inställningen till väpnat motstånd vid angrepp perioden 1952 till 1991.

Figur 2: Den allmänna försvarsviljan i fred. Inställningen till väpnat motstånd åren 1991 till 1999.

samhällsförluster anses också. Att Sverige har för knappa militära resurser, för liten styrka anger 8% i höst att jämföras med 14% 1998. Sex procent (10% förra året) föredrar andra former av motstånd än väpnat.

En rad SPF-studier har visat att befolkningens inställning till värnplikten är positiv. I genomsnitt under åren 1980 till 1991 ansåg 86% det "riktigt" att landets manliga invånare genomgår värnpliktstjänstgöring "... som ett led i försvarsförberedelserna" (*Opinion 91*). Men med minskad militär organisation kallas idag allt färre till militär utbildning; även andra utbildningar erbjuds nu. Skall de som "tvingas" genomgå militär utbildning kompenseras för den tid de förlorar (som t ex kunnat användas för studier, förvärvsarbete) eller skall värnplikten, som tidigare, ses som en medborgerlig plikt även om den inte längre "drabbar" alla unga män?

Opinionsläget är i undersökningarna 1995 och 1996 delat i denna fråga: ungefär lika många ansåg att de "drabbade" bör kompenseras särskilt, som att värnpliktstjänstgöringen är en plikt. Enligt studien

1997 förändrades opinionen påtagligt och ligger enligt de senaste årens mätningar fast: ca 2/3 anser att de uttagna skall kompenseras medan strax under en tredjedel ser utbildningen som en plikt. Att de uttagna bör kompenseras anses något oftare i åldersgrupperna 30-39 år än i övriga åldrar, av hög- (och medel-) utbildade, av boende i andra stora orter än i de tre storstäderna samt av sympatisörer till vänsterpartiet.

I en Sifundersökning genomförd på uppdrag av Officersförbundet vill 64% av svenskarna i oktober 1999 behålla den allmänna värnplikten. Ungefär en fjärdedel (24%) kan tänka sig en yrkesarmé (*Pressmeddelande: Officersförbundet*).

Befolkningens syn på statens anslag till det militära försvaret har under senare år ändrats en hel del. Under större delen av 1980-talet ansåg 30% eller fler att de militära statsanslagen borde ökas medan strax över tio procent tyckte det motsatta. Enligt studien på hösten 1990 svängde opinionen och sedan dess ligger andelen som vill ha minskade anslag runt 20% utom hösten 1994 då andelen växte till 28%. Föresprå-

karna för ökade anslag minskade under åren 1992 till 1995 till under 20%. Opinionsen i den här frågan ligger fast åren 1996-1999: ca 1/5 är för ökade militärsanlag, färre - 16-17% - anser att anslagen skall minskas medan över hälften av befolkningen, 53% i höst, är för oförändrade militära anslag. Att anslagen bör ökas tycker yngre, medelutbildade och sympatisörer till moderaterna; den motsatta uppfattningen förfäktas oftare av män än av kvinnor, av storstadsbor och av boende i de minsta orterna/på landsbygden samt av sympatisörer till centern, miljöpartiet och vänsterpartiet.

Få i befolkningen (4% i höst) tycker att anslagen till den civila delen av totalförsvaret bör minskas. Majoriteten, 52%, anser att anslagen bör hållas på nuvarande nivå. Också i denna fråga sker inga nämnvärda förändringar i opinionsläget åren 1996 till 1999.

I sina studier i Finland finner Planeringskommissionen för försvarsinformation att försvarsopinionerna är stabila. På frågan om väpnat motstånd - som i stort är parallell med den svenska - "Om Finland anfalls, borde finländarna försvara sig med vapen under alla förhållanden även om resultatet är osäkert" svarar i oktober-november 1999 75% jakande medan 18% besvarar frågan med ett "nej". Medborgarnas beredskap att delta i försvarsuppgifter efter förmåga och färdighet är hög - 82% - och här har det inte skett några förändringar i opinionsläget under åren 1995 till 1999.

När det gäller inställningen till försvarsanslagen önskade i PFIs bägge undersökningar 1998 26% höja anslagen men i den senaste studien 1999 har den andelen ökat till 34%. Att försvarsanslagen bör sänkas tycker 11% medan 49% vill behålla anslagen på nuvarande nivå (PFI: Informationsblad och översikter, 2/99).

Avslutande kommentar

Det är av många skäl svårt att mäta försvarsviljan i ett fredstida samhälle. En orsak är att begreppet rymmer en känsla i vilken en befolkning normalt är kraftigt "programmerad" och svaret blir nästan självklart: visst skall vi försvara oss om vi blir angripna! När man som tillfrågad ställs inför frågan om väpnat motstånd finns därför risk för, att svaret snarare blir ett mått på den medborgerliga dygden än på något annat, dvs att man bör hysa en visas uppfattning i denna fråga. Därav följer, att det blir tämligen oklart hur ett opinionsläge - försvarsviljeläget - egentligen skall tolkas. Det blir svårt att skilja mellan ideal och verklighet.

Befolkningens svar på frågan om väpnat motstånd kan ses som ett uttryck för dess grundinställning till försvar. Denna grundinställning verkar inte påverkas i någon större utsträckning av aktuella försvarsfrågor och knappast heller av processer eller akuta händelser i omvärlden. Stabiliteten i försvarsviljenivån skulle kunna tala för, att det som mäts är en fast grundhållning som ryms inom bevarandet av de demokratiska friheterna och dessa, om de hotas, skall försvaras. Det är förvisso inte fråga om någon nationell gard eller beredskap hos befolkningen som sänks och höjs i takt med att det säkerhetspolitiska läget i omvärlden ljusnar eller befaras mörkna.

Vad gäller försvarsviljans utbredning i Sverige, Danmark och Finland åren 1980-1995, dvs under den period som tidigare beskrivits i samband med befolkningens oro över den politiska situationen i världen idag, hänvisas till SPFs skrift "Försvarsvilja 2000". Försvarsviljan ligger på en stabil och ungefär lika hög nivå i de tre länderna under perioden. Händelser i omvärlden under den här tiden verkar inte samvariera med försvarsviljans utbredning på ett entydigt sätt.

Man kan möjligen fundera över den paradox som framträder i årets studie. Fler än i de senaste studierna tror att den mili-

tära situationen i vår närhet blir "mer hotfull" framöver (18%); fler (65%) än 1997 och 1998 vill att Sverige håller fast vid alliansfriheten; fler (61%) än under perioden 1996-1998 hoppas - eller räknar med? - att vi får en snabb och betydande militär hjälp från andra länder.

Färre i befolkningen än under perioden 1990-1995 (i genomsnitt 21%) önskar att statens anslag till det militära försvaret minskas och fler än under första hälften av 1990-talet anser att vi "absolut" bör ha ett militärt försvar. Även om analyserna visar att sambanden mellan inställningen till väpnat motstånd och anslagsfrågan respektive uppfattningen om behovet av ett militärt försvar är positiva och tämligen starka ($r=.383$ respektive $.479$, *Opinion 96*) behöver attitydförskjutningarna i dessa fall naturligtvis inte indikera att befolkningens allmänna försvarsvilja ökat opinionsförskjutningen och stabiliteten i opinionsläget skulle t ex kunna vara en följd av samhällsdebatten kring försvaret där en mycket stor del under de senaste åren handlat om indragningar, nedläggningar till följd av

besparingar. Andra förklaringar kan vara regionalpolitiska och/eller arbetsmarknads-mässiga. Kanske vill man värna om hembyg-gens regemente? Eller jobben därhemma?

Försvarsviljan i samhället bör i framtiden i första hand inte relateras till eller mätas i statiska militära säkerhetspolitiska termer och inte heller med nationalstaten som bakgrund. Försvarsviljan bör snarare mätas mot bakgrund av en upplevd samhällstillhörighet, förtroende för samhället i stort, solidaritet över nationsgränser men också med det egna samhällets etik, moral och värderingar som bakgrund.

Att empiriskt mäta sådana tämligen abstrakta känslor och upplevelser innefattar en rad metodologiska svårigheter, t ex det nutida svenska samhällets mångkulturella karaktär. Av bl a dessa skäl torde det vara önskvärt och angeläget att SPFs opinions- och attitydmätningar - försvarsviljemätningar - framgent ges en något annorlunda inriktning än tidigare.

OPINION 99

SUMMARY

The National Board of Psychological Defence (SPF) conducts a yearly poll of public attitudes towards the Swedish society, security policy, international affairs and defence. The first poll was conducted in 1952. In 1999, the poll was completed in September. In all, Statistics Sweden interviewed 850 persons (between 18 and 74 years of age) over the telephone. The respondents constitute a representative sample of the Swedish population in this age group, and represent slightly more than 6.13 million people. The sample represents different population groups, as can be seen in Appendix 1.

Some international and national events may have affected the answers given in the poll. It should, therefore, be mentioned that during the time of the interviews, there were outbreaks of anarchy and terror in East Timor, armed conflicts in Dagestan and Chechnia, and terror bombings claiming many civilian victims in Moscow and other locations in Russia.

Previous events, e.g., acts of war in the former Yugoslavia during spring 1999 and the conflict in Kosovo, may also have affected Swedish opinion as regards different security and defence policy questions and as regards attitudes towards the military alliance NATO. Remaining during the interview period was also uncertainty concerning the Russian economy and politics and how this situation will affect the near future, especially in our geographic vicinity.

For many, questions about the Swedish policy of non-alignment and Sweden's relationship to NATO are more compli-

cated today than they were earlier. This, along with discussions in the press and broadcast media concerning the consequences of the coming military resolution for Sweden's future military capacity, can also have influenced views on issues regarding our country's security policies and defence. For some time, there has been an ongoing debate concerning the resources to the total defence and the armed forces in particular.

During data collection, a number of national events took place that can have affected attitudes towards the society in various ways. Among other things, two cabinet ministers were pilloried in the media for several days. Vague information concerning Sweden and the EU and a possible entrance into the EMU, and concerning Sweden's role in the development of a common security and foreign policy within the EU, may also have affected attitudes towards the society. Fatal shootings, bombs, threats and society's difficulties in dealing with non-democratic movements are problems left over from previous periods, but recently, these problems have become more acute and have been given considerable space in the news media.

The main results of the 1999 poll are summarised below.

Positive outlook on Sweden

Almost everyone (97%) feels that Sweden is a good country to live in. This year's opinion is similar to those of previous years. One-fourth of the population think that it will be better to live in Sweden in the years to come, 30% think the opposite, whereas 42% (35% in autumn 1998) think the situation will remain unchanged. Compared with 1998, the group of pessimists has decreased somewhat, and is clearly smaller than in 1995-96 when

this group amounted to 46-47% (Tables 1-8, Appendix 2).

Majority in favour of a referendum on entrance into the EMU

Should Sweden join the European Monetary Union, EMU, or not? Forty-one percent of those questioned think we should, 34% think otherwise, 24% are unsure, whereas 4% have no opinion on the issue (Table 9).

The majority of the population (67%) thinks that a referendum on the EMU question should be held, whereas 27% think otherwise. If there were a referendum, 40% believe that the majority would vote against joining, 30% that the majority would be in favour, and 21% that the result would be fifty-fifty (Tables 10-12).

One-third worries about large-scale war

Somewhat fewer people this autumn than last – 46% as compared with 50% – but more than in 1997 (34%) are worried about the political situation in the world. This year, 16% – as compared with 11% last year – are not at all worried or just slightly worried (Tables 13-15).

One-third of the population think there is a great risk that events in the world today can lead to war in large parts of Europe, but 19% judge the risk to be small or non-existent. Compared with 1998, public opinion has not changed appreciably (Tables 20-22).

With regard to evaluations of the military situation in our geographical vicinity, however, the group of pessimists has increased in number. In 1999, 18% think that the situation will become more threaten-

ing in the years to come, whereas 12% feel it will become less threatening. The corresponding proportions in 1998 were 14% and 13%. The majority (67%) does not expect any changes in the future military situation around us (Tables 24-26).

Changed outlook on Russia

Of what importance are various organisations and countries for maintaining peace and security in our vicinity? Twenty-eight percent of the population think that the UN contributes “substantially” to this; the corresponding figure for the EU is 26%, for NATO 24%, for the US 25% and for Russia 7%. Compared with 1998, the breadth of this opinion has decreased somewhat, except as concerns the EU. During autumn 1999, 2% feel that the UN is a “certain” or “serious problem” for peace and security in our vicinity. The same opinion is held by 8% as concerns the EU and NATO, and by 11% as concerns the US.

Views on the importance of Russia in this regard have varied greatly among the investigations. In autumn 1996, 50% felt that Russia was a problem for peace and security in our vicinity. In 1997 and 1998, 36% and 44%, respectively, were of this opinion, but now 37% feel that Russia is a “certain” (29%) or “serious problem” (8%) for peace and security.

Opinion has changed since autumn 1998 in that more people now than earlier (20% as compared with 14%) feel that the UN “lacks importance” for peace and security in our area; the corresponding change in opinion for the EU is 24% now compared with 21% in 1998, for NATO 15% compared with 10%, for the US 19% compared with 17%, and for Russia 29% compared with 19% (Tables 16-17).

As regards another question, 36% think that Russia is a threat to our country; in

1996, this opinion was held by 47% (Tables 18-19).

Support for international peace efforts

Regarding views on the UN's peace enforcement actions and on sending Swedish troops to the former Yugoslavia, opinion is unchanged. Three-fourths (74%) think it is right when the UN employs military violence in order to secure peace in various parts of the world, but 18% think it is wrong. Averaging across the period 1993-1998, 76% have accepted such UN efforts, whereas 18% have not (Table 27).

A large majority (74%) believes it would be right to, at the request of the UN, send Swedish soldiers to the former Yugoslavia even if they could become involved in outright acts of war; however, 20% think such a decision would be wrong. This question has been posed since 1993, and up to and including 1998, the averages 75% in favour of such a decision and 17% against have held (Table 28).

The majority want to retain a policy of non-alignment, but many are generally positive about a development towards a common European defence

Concerning membership in NATO, opinion has changed such that the proportion favouring non-alignment has increased to 65%, as compared with approximately 60% previously. Twenty-three percent think we should apply for full membership; last autumn, 25% were of the same opinion (Tables 29-30).

With reference to NATO, 62% feel it was

right, in view of the situation in Kosovo, for NATO to intervene militarily, but 22% think it was wrong (Table 23).

Almost half of the population (45%) is, on the whole, in favour of Sweden's participation in intensifying foreign and security policy collaboration within the EU towards a future common defence, whereas somewhat fewer (42%) are against such participation (Table 31).

Many are positive towards Swedish involvement in the Baltic States

In autumn 1999, a majority in our country (69%) feels that Sweden should be involved in the development of the Baltic States, but more thought similarly last year (72%), and the year before (approx. 80%). Almost everyone in the group favouring aid (approx. 90%) is positive towards commitments in the areas of the environment and technology. Concerning efforts to develop democracy in the Baltic States, 76% are positive. Comparatively few (12%) think that involvement should include military aid (Tables 32-34).

The majority wants a military defence – most are content with military appropriations

This year, 67% think that Sweden must "absolutely" have a military defence. Slightly more were of this opinion in 1997 and 1998 (approx. 70%). Eleven percent are uncertain or disfavour a military defence; the corresponding figure last year was 9% (Tables 35-37).

Almost one third thinks that the most fundamental task for the military defence is to be able to support the community

continually in times of severe strains on society in peacetime, while 27% think it is the ability to monitor and assert our territorial integrity (Table 38).

In autumn 1999, approximately one-fifth (23%) of the population are in favour of increased government appropriations for the military defence, 17% think the amount should be reduced, whereas the majority (53%) advocates unchanged allocations. Compared with the period 1996-1998, this year's opinion is stable. But compared with the years preceding this period, the group in favour of increased appropriations has grown, while the group favouring lower military expenditures has reduced in numbers (Tables 46-50).

The will to defend the country is still strong

Since 1952, The National Board of Psychological Defence has studied the will of the Swedish people to defend their country. This autumn, 81% feel that armed resistance should be used if Sweden is attacked militarily. Corresponding figures for 1998 and 1997 are 76% and 71%, respectively. The strongest standpoint has won ground: last autumn, 64% thought that armed resistance should "absolutely" be used in the event of an attack, but this year 67% think similarly. The idea of armed resistance is

disfavoured by 7% this year – a figure not appreciably different from those of previous years (Tables 40-44).

Almost two-thirds of the population (61%) believe that Sweden can count on rapid and substantial military aid if we were to be attacked by a foreign power, whereas 19% are uncertain or do not think help would come. This means that the optimistic attitude has won ground in relation to last year's figure of 54% (Table 39).

A stable opinion – military training should be compensated for!

In 1995 and 1996, approximately half (45-49%) thought that, in the future, those who are called up for a longer basic training should be compensated, for example, financially or in terms of qualifications. However, approximately the same number thought that, even henceforth, compulsory military service should be considered a civic duty, even if all young men are no longer "afflicted". Views on this question have changed during recent years: in 1997 and 1998, 64% thought that compensation should be paid, whereas slightly less than 30% considered military training to be a duty. The corresponding figures this autumn were 63% and 31% (Table 45).

BILAGA I

UPPLÄGGNING OCH GENOM- FÖRANDE

Urval - fältarbete

Om population, urval, datainsamlingsmetod och bortfall skall följande sägas. Populationen utgörs av personer bosatta i Sverige i åldern 18 till 74 år. Dessa summerar sig till 6 129 985 personer. Ur denna population har ett representativt sannolikhetsurval dragits ur SCBs register över totalbefolkningen (RTB) om totalt 1 200 personer; nettourvalet uppgår på en övertäckning till 1 189 personer. Urvalet utgörs av personer boende i Sverige. Totalt kunde 850 intervjuer genomföras.

Svarsprocenten uppgår till 71.5%; bortfallet i undersökningen är således 28.5%. Bortfallet fördelar sig på följande anledningar: sjuk etc (2%), ej anträffbar över telefon (5%), hemligt nummer, telefon saknas (6%), tillfälligt bortrest (1%), vägran (15%). Vid sammanvägning av svaren till populationsvärden har efterstratifiering efter kön, ålder och region använts.

Överlag noteras i intervjuerna ett stort intresse och engagemang från de svarandes sida. Man tycker frågorna är angelägna och viktiga att svara på. Här kan refereras till 1997-års studie där en fråga gällde i vilken utsträckning ämnesområdet - säkerhetspolitik och försvar - upplevdes som viktigt eller som mindre viktigt att fråga den svenska allmänheten om. "Mycket viktigt" svarade totalt 49% vid det tillfället, något färre - 37% - svarade "ganska viktigt" medan 10% angav "mindre viktigt" (*Opinion 97*).

Bakgrundsvariabler

De intervjuade har indelats i befolkningsgrupper. Använda bakgrundsvariabler avser den intervjuade personligen och inte t ex hushållet. Vilka variabler som använts, hur de intervjuade indelats samt antal intervjuade i respektive kategori framgår nedan. Beträktaren måste observera att antalet tillfrågade är litet i vissa kategorier varför relativtalen i dessa måste tolkas försiktigt.

variabel	kategori	antal intervjuer	
		n	%
kön (gender)	man	421	50
	kvinn	429	50
ålder (age)	18-24	86	10
	25-29	86	10
	30-39	177	21
	40-49	173	20
	50-64	236	28
	65-70	64	8
	71-74	28	3
utbildning (education, years in school)	antal år låg (1-9 år, folk-, grundskola motsv)	202	24
	medel (10-12 år, gymna- sium motsv)	286	34
	hög (13 år eller mer, hög- skola, universitet motsv)	359	42
bostadsort (location)	storstad (Sthlm, Gbg, Mö)	218	26
	större orter 81 000-200 000 inv	102	12
	övriga stora orter 21 000-80 000 inv	176	21
	mindre orter/landsbygd 21 000 inv	339	40
civilområde (civilian com- mand regions)	syd	344	40
	mitt	423	50
	nord	83	10
häikomst (extraction)	född i Sverige	765	90
	ej född i Sverige	82	10

variabel kategori		antal intervjuer	
		n	%
medborgarskap (<i>citizenship</i>)	svensk medborgare	824	97
	ej svensk medborgare	23	3
föräldrar födda utomlands (<i>parents born abroad</i>)	nej ingen	689	81
	ja någon	49	6
	ja bägge	109	13
politisk- sympati (<i>political pre- ference</i>)	centern	36	4
	folkpartiet liberalerna	56	7
	kristdemokraterna	61	7
	miljöpartiet de gröna	34	4
	moderata samlingspartiet	161	19
	socialdemokratiska arbetar- partiet	214	25
	vänsterpartiet	80	9
	opolitisk	75 ¹	13
	"vet inte"	107 ¹	13
ej svar	26 ¹	3	
Totalt antal intervjuer		850	100

1: Svarsfördelningar bland personer i dessa kategorier kommer fortsättningsvis inte att redovisas.

Statistisk osäkerhet

I tabellerna nedan anges osäkerhetsmarginaler i årets studie vid urval av olika storlek. Det *samma* värdet, dvs andelen i den population från vilket urvalet är draget och till vilken resultaten skall hänskjutas, ligger med 95% sannolikhet inom intervallet i stickprovsundersökningen erhållet procenttal *plus/minus* den procentenhet som anges. Osäkerhetstalen är beräknade med hänsyn tagen till att estimationen gjorts med efterstratifiering.

Jämförs resultat (beräknade på ca 850 tillfrågade) som erhållits i höstens opinionsundersökning med tidigare års mätningar som omfattat omkring ett tusen intervjuer bör procentenhetskillnader

uppgå till minst 4 vid procenttal omkring 20 och 80 samt till minst 6 om procenttal nära 50 jämförs för att skillnaden skall ligga utanför felmarginalen, dvs bedömas som signifikant och inte orsakad av slumpen.

Om höstens resultat (beräknade på alla 850) jämförs med resultat erhållna i undersökningar som omfattat cirka 500 intervjuer, bör skillnaden mellan jämförda procenttal vara minst 5 vid jämförelser mellan procenttal kring 20 och 80 och minst 7 om procenttal runt 50 jämförs för att skillnaden inte skall ses som slumpmässig. Antalet tillfrågade i SPFs studier olika år framgår av tabellerna 2, 6, 20 och 24.

procenttal	observerat antal intervjuer omkring...	
	425	850
nära 10 och 90	3	2
nära 20 och 80	4	3
nära 30 och 70	4	3
nära 40 och 60	5	3
omkring 50	5	3

I alla stickprovsundersökningar finns en statistisk osäkerhet som beror på urvalsförfarandet (allt annat konstant). Nedan anges hur stor en observerad andelsskillnad mellan två jämförda grupper minst bör

vara för att man med 95%ig säkerhet skall betrakta skillnaden som verklig, statistiskt säkerställd eller signifikant och inte som slumpmässig.

antal personer i jämförda grupper		osäkerhetsmarginaler när två procenttal ligger omkring...		
grupp 1	grupp 2	20	50	80
250	250	7	9	7
500	500	6	7	6
150	350	8	10	8
300	700	6	8	6
50	50	16	20	16
50	100	14	17	14

BILAGA 2

TABELLER

INSTÄLLNING TILL DET SVENSKA SAMHÄLLET

Tabell 1. Uppfattning om Sverige som land att leva i.

Fråga: Anser Du att Sverige för Dig är ett bra eller ett dåligt land att leva i?

År 1999	mycket bra	ganska bra	ganska dåligt	mycket dåligt	vet inte	antal intervjuer	motsvarar i populationen
Samtliga	51	46	2	0	0	850	6 129 985
KÖN							
män	49	48	2	0	0	421	
kvinnor	53	44	2	0	0	429	
ÅLDER							
18-24	46	52	2	0	0	86	
25-29	54	44	1	0	0	86	
30-39	50	48	1	0	0	177	
40-49	55	42	2	0	0	173	
50-64	50	47	2	0	0	236	
65-70	52	44	4	0	0	64	
71-74	55	45	0	0	0	28	
UTBILDNING ¹							
låg	53	47	0	0	0	202	
medel	48	50	2	0	0	283	
hög	54	43	3	0	0	359	
BOSTADSORT ¹							
storstäder	47	48	4	0	218		
större orter	45	52	2	1	0	102	
övriga stora orter	54	45	1	0	0	176	
mindre orter/landsbygd	55	44	1	0	0	339	
POLITISK SYMPATI ¹							
c	56	41	3	0	0	36	
fp lib	57	46	0	0	0	56	
kd	53	44	3	0	0	61	
m	55	43	3	0	0	161	
mp	63	34	3	0	0	34	
s	57	42	1	0	0	214	
v	58	40	2	0	0	80	

Horisontell procent. 1: För indelning, se uppställning över bakgrundsvariabler.

Tabell 2. Uppfattning om Sverige som land att leva i åren 1974-1975, 1980-1986 och 1992-1999.

År	mycket bra	ganska bra	ganska dåligt	mycket dåligt	vet inte	1974-1998 antal intervjuer	
1974	60	39	1	0	0	1000	vägt
1975	68	31	1	0	0	1000	vägt
1980	50	46	3	0	1	1007	vägt
1981	55	42	2	0	1	1020	vägt
1982	52	46	2	0	0	1004	vägt
1983	62	37	1	0	1	1060	vägt
1984	54	43	2	0	1	1023	vägt
1985	58	39	2	1	1	1043	vägt
1986	68	30	0	0	1	1021	vägt
1992 ¹	55	43	2	0	0	1030	vägt
1993	44	51	4	1	0	1004	vägt
1994	46	52	2	0	0	1002	vägt
1995	41	55	3	1	0	1002	vägt
1996	42	54	3	0	1	1071	vägt
1997	52	44	3	0	1	862	faktiskt
1998	53	44	2	0	0	875	faktiskt
1999	51	46	2	0	0	850	faktiskt

Horisontell procent. 1: Om inget annat anges avses fortsättningsvis höstundersökningen detta år

Tabell 3. Uppfattning om Sverige som land att leva i olika åldersgrupper. Andelen som svarar "mycket bra" åren 1975, 1979-1986, 1988, 1990 och 1992-1999.

År	Ålder					
	18-24	25-29	30-39	40-49	50-64	65-70
1975 ¹	60					
1979 ¹	39					
1980	34	43	45	46	60	69
1981	42	56	56	56	54	65
1982	52	57	50	45	52	67
1983	53	64	61	64	63	67
1984	53	51	55	58	53	54
1985	60	53	58	53	59	68
1986	63	61	71	62	70	81
1988 ¹	42					
1990 ¹	43					
1992	51	54	59	52	54	64
1993	45	44	44	44	41	46
1994	49	45	43	50	46	40
1995	48	45	41	42	40	30
1996	47	51	52	42	33	33
1997	46	58	56	47	56	46
1998	54	53	56	53	52	47
1999	46	54	50	55	50	52

Procent . 1: Avser SPFs ungdomsundersökningar

Tabell 4. Uppfattning om Sverige som land att leva i bland riksdagspartiernas sympatisörer. Andelen som svarar "mycket bra" åren 1980-1986 och 1992-1999.

År	Politisk sympati							
	c	fp	kd	m	mp	nd	soc	v
1980	51	60	-	43	-	-	55	35
1981	58	64	-	45	-	-	59	49
1982	60	63	-	41	-	-	55	59
1983	55	56	-	55	-	-	72	60
1984	53	59	-	41	-	-	66	53
1985	51	54	-	44	-	-	66	60
1986	66	69	-	59	-	-	79	57
1992	60	58	77	55	-	42	53	54
1993	47	51	64	43	-	37	45	35
1994	33	65	46	41	43	-	47	42
1995	40	62	64	43	35	-	45	45
1996	45	47	61	42	38	-	47	54
1997	60	52	53	49	48	-	63	50
1998	64	54	60	44	68	-	59	47
1999	56	57	53	55	63	-	57	58

Procent. För antal personer i respektive parti, se tabell 1

Tabell 5. Uppfattning om Sveriges framtid.

Fråga: Om Du tänker Dig Sverige om tio år, tror Du det blir bättre eller sämre att leva i det här landet?
Tror Du det blir....

År 1999	mycket bättre	något bättre	ungefär som idag	något sämre	mycket sämre	
Samtliga	3	21	42	26	4	4
<i>KÖN</i>						
män	2	26	41	23	3	4
kvinnor	3	16	42	30	5	4
<i>ÅLDER</i>						
18-24	4	27	38	23	3	5
25-29	1	23	48	22	5	1
30-39	3	25	42	27	1	1
40-49	4	19	48	24	4	3
50-64	2	18	40	29	6	6
65-70	2	18	33	32	8	6
71-74	0	13	36	30	3	19
<i>UTBILDNING</i>						
låg	2	18	42	28	4	7
medel	3	18	41	29	5	4
hög	2	25	43	24	3	3
<i>BOSTADSORT</i>						
storstäder	3	19	42	27	4	5
större orter	1	21	39	31	6	3
övriga stora orter	4	27	42	21	4	3
mindre orter/landsbygd	2	19	43	28	3	5
<i>POLITISK SYMPATI</i>						
c	8	8	47	26	6	6
fp lib	4	18	47	27	4	0
kd	0	18	45	27	8	2
m	1	28	41	23	3	4
mp	2	26	37	33	0	5
s	4	25	38	26	2	5
v	1	23	44	26	6	0

Horisontell procent.

Tabell 6. Uppfattning om Sveriges framtid åren 1987-1999.

Fråga: Om Du tänker på Sverige en tio-femton år framåt i tiden, tror Du det blir bättre eller sämre att leva i det här landet? (1987-1997)

Om Du tänker Dig Sverige om tio år, tror Du det blir bättre eller sämre att leva i det här landet? Tror Du det blir.... (1998-1999)

År	mycket bättre	något bättre	ungefär som idag	något sämre	mycket sämre	vet inte	vägt antal intervjuer
1987	1	24	33	28	5	8	1155
1988	3	26	34	28	3	6	1102
1989	1	20	30	37	6	6	1132
1990	2	20	29	34	10	4	1110
1991	3	25	37	26	4	4	1000
1992	7	27	32	30	5	0	
1993	7	29	31	28	5	0	
1994	3	22	35	34	5	1	
1995	2	19	31	37	9	2	
1996	2	19	29	38	9	2	
1997	3	25	37	26	5	3	
1998	2	24	35	30	4	5	
1999	3	21	42	26	4	4	

Horisontell procent

Tabell 7. Uppfattning om Sveriges framtid. Andelen som tror det blir bättre respektive sämre åren 1993-1999.

År	bättre							Sämre						
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Samtliga	36	25	21	21	28	26	24	33	39	46	47	31	34	30
KÖN														
män	39	29	23	27	34	29	28	30	35	42	37	27	27	26
kvinnor	32	22	19	16	23	23	19	35	42	51	55	35	27	35
ÅLDER														
18-24	41	44	25	30	41	42	31	33	27	39	40	22	26	26
25-29	38	24	27	22	35	34	24	34	34	39	41	28	29	27
30-39	37	19	17	26	25	25	28	27	45	39	41	28	34	28
40-49	42	21	22	16	26	20	23	32	39	49	55	38	34	28
50-64	39	25	15	19	26	21	20	36	42	57	52	34	39	35
65-70	24	20	17	20	29	25	20	36	50	56	43	29	34	40
UTBILDNING														
grund-, folkskola	33	28	18	16	20	22	20	36	38	54	50	42	36	32
fackskola		17							46					
gymnasium	37	29	25	23	30	27	21	32	35	42	46	30	33	34
högskola, universitet	38	21	20	25	34	27	27	30	40	43	45	24	32	27
BOSTADS- ORT														
storstäder	42	28	19	22	25	25	22	25	36	47	45	36	35	31
övriga större orter	43	23	21	19	40	27	22	31	41	44	46	23	39	37
övriga medel- /stora orter	35	29	25	24	26	27	31	29	36	46	46	32	32	25
mindre orter /landsbygd	31	20	20	21	28	26	21	40	43	46	48	31	31	31
POLITISK SYMPATI														
c	25	18	14	18	23	16	16	43	48	58	53	37	24	32
fp lib	42	30	34	32	34	26	22	25	40	26	47	27	29	31
kd	42	28	13	30	25	23	18	20	58	49	51	28	42	35
m	42	27	21	27	35	31	29	24	40	45	41	32	32	26
mp			29	18	24	22	25			31	45	35	31	33
nd	28							53						
s	34	25	24	23	32	29	29	34	38	47	39	26	29	28
v	31	26	14	18	26	24	24	42	37	51	51	36	38	32

Procent. För åren 1989-1992 se Opinion 92.

Tabell 8. Uppfattning om vilka frågor eller samhällsproblem som kommer att dominera i Sverige framöver.

Fråga: Vilken eller vilka samhällsfrågor tror Du dominerar i Sverige om tio år?
Vilken fråga dominerar i första hand? Och i andra hand?

År	1996	1997	1998	1999		
	samtliga	samtliga	samtliga	män	kvinnor	samtliga
Samtliga	1071	862	875	421	429	850
Antal angivna samhällsfrågor ¹	1706	1194	1167	562	580	1142
Frågor/samhällsproblem: aspekter på samhällsekonomi (räntor, skattetryck, inflation, handelsbalans, tillväxt), skatter ("löna sig att arbeta", avdrag), statsskuld	13	12	10	10	5	8
arbetslöshet (generellt), sysselsättningsåtgärder, arbetsmarknads- frågor (löner, avtal, fackliga frågor)	30	28	24	16	14	15
arbetslöshet bland ungdomar/kommande generationer	1	-	-	-	-	-
att svensk industri köps upp av utländska intressen/flyttar utomlands, utarmning	0	0	0	1	0	0
utbildningsfrågor, (-satsningar på, -åtgärder för kommande generationer)	1	2	4	4	4	4
EU, följer av medlemskapet i EU	4	4	4	4	3	4
miljöproblem/-frågor (försurning, utsläpp, trafik, buller, avgifter)	19	14	17	17	16	17
energiproblem/-frågor (kärnkraft, lagring)	2	3	3	4	1	2
uppluckring av normer och värden i samhället (växande) misstro mot politiker, förtroendevalda, samhället	1	0	0	0	0	0
förändring mot ett klassamhälle, ekonomisk skiktning, 2/3-samhälle (ökade klyftor, social oro)	2	2	3	5	3	4
motsättningar mellan generationer, generationsklyftor	0	0	3	1	1	1
äldre frågor (vård, omsorg, pensioner/-system)	5	6	9	7	11	9
sociala frågor (välfärd, trygghet, bidrag, "social nedrustning")	6	4	2	4	3	4
sjukvårdsfrågor (kostnader, alternativa former, omsorg av olika grupper)	5	7	7	10	13	11
familje frågor (barn, daghem, bidrag)	0	2	2	2	5	3
frågor avseende jämställdhet mellan könen, kvinnofrågor	0	0	0	1	1	1
rättstrygghet (polis, straff, data)	1	1	2	1	2	2
missbruks-/missbrukarfrågor	0	1	0	1	1	1
bostadsfrågor (byggande, förtätning)	0	0	0	1	0	0
invandrar-/flyktingfrågor, etniska konflikter	5	2	4	2	6	4
ungdomsfrågor (gängbildning, -bråk, oro)	1	1	1	1	2	2
frågor kring säkerhetspolitik och försvar	1	2	1	2	2	2
annat	1	7	5	6	6	6
saknar uppfattning/kan inte besvara frågan ²	6	12	13	13	10	12

Vertikal procent. För tidigare ställd fråga och uppdelning se t ex Opinion 95. 1: Som mest kunde två områden anges; procenten är beräknad på antal avgivna svar. 2: Procenten beräknad på samtliga tillfrågade.

INSTÄLLNING I NÅGRA FRÅGOR KRING EMU

Tabell 9. Inställning till medlemskap i valutaunionen, EMU.

Fråga: I Sverige diskuteras för närvarande om vi skall gå med i den europeiska valutaunionen, EMU, eller inte. Vad anser DU? Skall Sverige gå med – eller skall vi inte gå med?

År 1999	skall gå med	skall inte gå med	osäker, svårt ta ställning	vet inte
Samtliga	41	34	20	4
<i>KÖN</i>				
män	50	29	19	1
kvinnor	32	39	22	6
<i>ÅLDER</i>				
18-24	36	38	23	3
25-29	47	29	21	4
30-39	40	36	22	2
40-49	38	39	21	2
50-64	45	27	22	6
65-70	49	35	12	4
71-74	28	49	14	9
<i>UTBILDNING</i>				
låg	31	47	15	8
medel	35	39	22	3
hög	53	23	23	2
<i>BOSTADSORT</i>				
storstäder	49	29	19	3
större orter	48	27	21	5
övriga stora orter	41	31	24	3
mindre orter/landsbygd	35	41	20	4
<i>POLITISK SYMPATI</i>				
c	31	25	35	9
fp lib	62	13	23	2
kd	38	32	26	4
m	63	19	14	3
mp	26	56	18	0
s	44	30	22	4
v	30	62	7	0

Horisontell procent.

Tabell 10. Inställning till folkomröstning i EMU-frågan.

Fråga: Bör det enligt Din uppfattning hållas en folkomröstning i EMU-frågan?

År 1999	ja	nej	osäker, svårt ta ställning	vet inte
Samtliga	67	27	5	1
<i>KÖN</i>				
män	64	32	4	0
kvinnor	70	21	7	2
<i>ÅLDER</i>				
18-24	74	22	1	2
25-29	78	15	5	1
30-39	75	19	5	0
40-49	68	28	4	0
50-64	61	31	6	2
65-70	43	41	14	1
71-74	60	37	3	0
<i>UTBILDNING</i>				
låg	64	26	8	2
medel	77	17	6	1
hög	61	35	4	1
<i>BOSTADSORT</i>				
storstäder	65	32	2	1
större orter	70	24	6	1
övriga stora orter	69	25	5	1
mindre orter/landsbygd	66	25	8	1
<i>POLITISK SYMPATI</i>				
c	63	24	11	3
fp lib	61	30	8	2
kd	63	30	7	0
m	55	42	3	0
mp	78	17	3	3
s	71	23	5	1
v	83	11	5	0

Horisontell procent.

Tabell 11. Vad tror man om utfallet i en eventuell folkomröstning om EMU?

Fråga: Om man skulle besluta om att hålla en folkomröstning i EMU-frågan - hur tror Du att utfallet i så fall blir i denna? Tror Du att majoriteten röstar för ett svenskt EMU-inträde eller tror Du att majoriteten röstar emot?

År 1999	majoriteten för	majoriteten emot	ungefär lika många för som emot	vet inte
Samtliga	30	40	21	8
<i>KÖN</i>				
män	33	38	21	7
kvinnor	27	42	21	10
<i>ÅLDER</i>				
18-24	34	40	21	6
25-29	31	40	22	7
30-39	30	41	21	8
40-49	25	41	24	10
50-64	31	40	19	9
65-70	30	40	19	11
71-74	32	29	27	12
<i>UTBILDNING</i>				
låg	33	41	14	12
medel	29	38	24	8
hög	29	41	23	6
<i>BOSTADSORT</i>				
storstäder	31	41	23	5
större orter	27	39	24	10
övriga stora orter	29	38	23	9
mindre orter/landsbygd	31	41	18	10
<i>POLITISK SYMPATI</i>				
c	26	30	27	16
fp lib	27	36	33	5
kd	31	36	29	4
m	36	38	20	6
mp	31	49	13	6
s	34	39	20	7
v	30	53	12	5

Horisontell procent.

Tabell 12. Andelen med skilda uppfattningar i frågor kring EMU.

Sverige skall gå med i EMU n= 352				Sverige skall inte gå med i EMU n= 287			
41		ingen folkomröstning n= 153		87		ingen folkomröstning n= 30	
52		43		22		10	
majoriteten för n= 153		majoriteten emot n= 105		majoriteten för n= 62		majoriteten emot n= 171	
maj för n= 78	maj emot n= 49	maj för n= 68	maj emot n= 53	maj för n= 50	maj emot n= 157	maj för n= 11	maj emot n= 10
22	14	19	15	17	55	4	3
9 ¹	6	8	6	6	18	1	1

1: Procenten beräknad på samtliga tillfrågade.

INSTÄLLNING TILL SKILDA INTERNATIONELLA FÖRHÅLLANDEN

Tabell 13. Oro för den politiska situationen i världen.

Fråga: I vilken utsträckning känner Du oro för den nuvarande politiska situationen i världen? Är Din oro...

År 1999	mycket stor	ganska stor	ganska liten	mycket liten	ingen alls	vet inte
Samtliga	9	37	35	9	7	3
<i>KÖN</i>						
män	5	30	41	11	9	3
kvinnor	13	44	28	7	5	3
<i>ÅLDER</i>						
18-24	7	25	36	10	14	8
25-29	5	36	38	12	4	5
30-39	7	41	34	10	7	5
40-49	7	37	35	9	8	3
50-64	10	35	38	10	5	1
65-70	14	48	20	6	6	5
71-74	27	37	29	3	5	0
<i>UTBILDNING</i>						
låg	10	36	33	9	9	3
medel	8	38	33	9	9	3
hög	8	37	37	10	4	3
<i>BOSTADSORT</i>						
storstäder	13	39	31	10	6	2
större orter	9	39	37	7	6	3
övriga stora orter	8	39	37	8	4	5
mindre orter/landsbygd	6	34	36	11	10	3
<i>POLITISK SYMPATI</i>						
c	11	32	32	11	3	10
fp lib	11	38	37	9	2	3
kd	12	40	27	12	4	4
m	7	38	37	9	9	0
mp	10	47	30	6	3	4
s	6	35	41	9	7	2
v	15	37	32	8	5	3

Horisontell procent

Tabell 14. Oro för den politiska situationen i världen åren 1980-1999.

År	mycket stor	ganska stor	ganska liten	mycket liten	ingen alls	vet inte
1980	16	52	23	7	-	3
1981	23	56	18	2	-	1
1982	27	51	19	2	-	1
1983	19	51	22	5	-	2
1984	15	50	27	5	-	3
1985	20	50	20	5	-	4
1986	21	48	20	4	6	2
1987	6	33	41	10	6	4
1988	5	29	43	9	9	4
1989	7	35	37	8	11	1
1990	11	51	25	6	5	3
1991	7	36	38	9	9	1
1992	13	47	27	7	5	0
1993	11	42	31	9	7	0
1994	5	39	43	7	5	1
1995	8	45	35	6	4	2
1996	6	38	44	7	5	1
1997	5	29	44	11	8	2
1998	7	43	36	7	4	2
1999	9	37	35	9	7	3

Horisontell procent

Tabell 15. Oro för den politiska situationen i världen. Andelen som känner oro respektive som inte gör det åren 1993-1999.

År	mycket stor/ganska stor							mycket liten/ingen alls						
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Samtliga	53	44	53	44	34	50	46	16	12	10	12	19	11	16
KÖN														
män	43	31	42	31	24	42	35	22	19	13	18	27	17	20
kvinnor	63	57	65	55	43	59	57	11	7	7	7	12	6	12
ÅLDER														
18-24	41	32	41	32	30	33	32	21	17	15	21	23	20	24
25-29	46	42	49	37	28	42	41	27	17	11	16	23	20	16
30-39	51	40	56	38	30	42	48	17	9	11	14	20	8	17
40-49	53	46	56	48	33	56	44	11	10	6	9	19	12	17
50-64	63	51	55	49	34	58	45	11	8	8	9	16	9	15
65-70	63	67	68	55	45	65	62	16	10	4	8	22	8	12
UTBILDNING														
grund-, folkskola	53	41	55	46	33	55	46	17	14	11	11	20	13	18
fackskola		50							15					
gymnasium	48	38	49	42	33	42	46	19	12	12	14	20	16	18
högskola, universitet	57	53	55	43	34	56	45	13	10	8	11	18	8	14
BOSTADS- ORT														
storstäder	56	45	55	46	43	51	52	14	16	9	13	13	10	10
övriga större orter	56	49	57	47	35	53	48	15	11	6	12	24	12	13
övriga medel- /stora orter	52	44	52	40	33	53	47	18	11	14	13	20	12	12
mindre orter/landsbygd	50	41	50	43	28	47	40	17	15	10	11	21	12	21
POLITISK SYMPATI														
c	55	59	46	41	37	27	43	12	6	8	2	17	15	14
fp lib	49	43	57	41	36	58	49	14	12	2	13	18	10	11
kd	59	57	64	48	39	51	52	13	4	6	17	17	8	16
m	51	44	46	41	33	44	45	15	13	12	13	19	9	18
mp			54	66	39	47	57			4	6	11	11	9
nd	46							31						
s	53	44	50	40	33	57	41	17	10	10	16	20	11	16
v	64	62	53	50	52	51	52	15	2	11	11	12	11	13

Procent. För åren 1989-1992 se Opinion 92.

Tabell 16. Uppfattning om olika organisationers och länders betydelse för fred och säkerhet i vårt närområde.

Fråga: Vilken betydelse anser Du att följande organisationer och länder har idag för freden och säkerheten i Sverige och dess närområde (dvs Nord-Europa)? Om vi börjar med Förenta Nationerna: Tycker Du att FN ... till/för freden och säkerheten i vår närhet?

År 1999	Förenta Nationerna					
	...bidrar väsentligt till	...bidrar i någon mån till	...saknar betydelse för	...utgör visst problem för	...utgör allvarligt problem för	saknar uppfattning
Samtliga	28	46	20	1	1	4
KÖN						
män	27	42	28	1	1	1
kvinnor	30	50	12	1	0	6
ÅLDER						
18-24	42	40	14	3	0	1
25-29	22	51	17	1	1	7
30-39	25	48	22	1	1	3
40-49	24	47	25	1	0	2
50-64	27	47	21	1	0	4
65-70	36	43	14	0	1	4
71-74	30	42	17	3	0	7
UTBILDNING						
låg	35	40	17	3	0	6
medel	25	49	19	1	2	5
hög	27	48	23	1	0	1
BOSTADS-ORT						
storstäder	30	41	24	2	2	2
större orter	27	45	25	1	1	2
övriga stora orter	31	49	16	1	0	3
mindre orter/landsbygd	26	50	18	1	0	4
POLITISK SYMPATI						
c	31	44	16	3	0	6
fp lib	17	55	24	2	2	0
kd	34	41	16	0	0	9
m	30	44	25	1	0	0
mp	48	24	26	2	0	0
s	29	50	18	1	0	2
v	29	47	17	1	1	4

Horisontell procent.

Tabell 16. forts.

År 1999	Europeiska Unionen					
	...bidrar väsentligt till	...bidrar i någon mån till	...saknar betydelse för	...utgör visst problem för	...utgör allvarligt problem för	saknar uppfattning
Samtliga	26	38	24	6	2	4
KÖN						
män	33	36	24	8	2	6
kvinnor	19	40	24	8	2	6
ÅLDER						
18-24	24	36	29	5	1	4
25-29	27	32	29	6	1	4
30-39	25	41	22	7	2	2
40-49	22	41	25	7	1	3
50-64	28	40	20	5	1	4
65-70	36	28	21	6	4	6
71-74	22	24	33	8	0	13
UTBILDNING						
låg	20	37	31	5	1	6
medel	18	37	29	9	2	5
hög	36	39	17	5	2	2
BOSTADS-ORT						
storstäder	28	36	26	6	0	4
större orter	29	36	26	6	1	3
övriga stora orter	25	40	23	7	2	3
mindre orter/landsbygd	25	39	23	7	3	4
POLITISK SYMPATI						
c	19	40	38	0	3	0
fp lib	52	31	10	3	0	4
kd	31	40	17	5	2	5
m	33	47	12	5	1	3
mp	18	39	16	15	7	5
s	27	37	26	4	0	4
v	9	33	39	12	4	3

Horisontell procent.

Tabell 16. forts.

År 1999	NATO					
	...bidrar väsentligt till	...bidrar i någon mån till	...saknar betydelse för	...utgör visst problem för	...utgör allvarligt problem för	saknar uppfattning
Samtliga	24	43	15	7	1	9
KÖN						
män	30	43	14	7	1	5
kvinnor	18	43	15	8	1	14
ÅLDER						
18-24	19	45	17	9	1	9
25-29	23	46	11	7	1	12
30-39	22	44	15	12	1	5
40-49	21	43	14	8	1	13
50-64	32	40	15	4	1	7
65-70	24	46	12	6	0	11
71-74	14	42	25	0	0	19
UTBILDNING						
låg	23	39	19	4	0	16
medel	24	44	16	8	0	9
hög	26	45	12	9	2	6
BOSTADS-ORT						
storstäder	26	43	15	8	1	6
större orter	26	48	10	6	2	9
övriga stora orter	20	46	13	12	0	9
mindre orter/landsbygd	25	41	17	5	1	11
POLITISK SYMPATI						
c	9	52	16	6	0	18
fp lib	21	52	15	5	0	8
kd	32	43	8	3	1	14
m	41	36	14	5	0	3
mp	13	28	22	25	2	10
s	24	50	13	6	0	7
v	11	35	25	16	4	10

Horisontell procent.

Tabell 16. forts.

År 1999	USA					
	...bidrar väsentligt till	...bidrar i någon mån till	...saknar betydelse för	...utgör visst problem för	...utgör allvarligt problem för	saknar uppfattning
Samtliga	25	38	19	9	2	7
<i>KÖN</i>						
män	29	42	18	7	1	2
kvinnor	21	35	19	10	3	12
<i>ÅLDER</i>						
18-24	33	34	19	7	2	4
25-29	26	30	20	10	1	13
30-39	19	42	18	14	3	4
40-49	19	42	20	9	3	7
50-64	29	37	18	8	1	7
65-70	29	44	12	4	0	11
71-74	27	29	30	0	0	13
<i>UTBILDNING</i>						
låg	20	40	21	5	0	13
medel	25	37	19	10	2	7
hög	29	38	17	10	3	3
<i>BOSTADS-ORT</i>						
storstäder	26	42	16	9	2	5
större orter	29	35	20	7	5	4
övriga stora orter	25	39	20	9	2	5
mindre orter/landsbygd	23	37	20	9	1	9
<i>POLITISK SYMPATI</i>						
c	5	50	21	9	0	15
fp lib	16	50	18	10	8	7
kd	27	36	21	8	1	7
m	42	38	13	6	0	7
mp	15	40	12	23	5	5
s	24	45	19	6	1	4
v	15	35	22	14	7	7

Horisontell procent.

Tabell 16. forts.

År 1999	Ryssland					
	...bidrar väsentligt till	...bidrar i någon mån till	...saknar betydelse för	...utgör visst problem för	...utgör allvarligt problem för	saknar uppfattning
Samtliga	7	20	29	29	8	7
<i>KÖN</i>						
män	8	21	34	27	7	3
kvinnor	6	19	25	30	9	11
<i>ÅLDER</i>						
18-24	8	24	35	21	5	7
25-29	10	21	26	26	8	10
30-39	7	25	28	27	11	2
40-49	8	19	30	30	7	6
50-64	7	16	27	33	8	9
65-70	3	21	30	30	10	7
71-74	5	13	41	30	0	10
<i>UTBILDNING</i>						
låg	4	15	36	30	4	12
medel	6	23	27	29	7	8
hög	10	21	28	28	11	3
<i>BOSTADS-ORT</i>						
storstäder	8	21	29	30	9	3
större orter	7	24	23	31	10	4
övriga stora orter	8	18	36	23	8	7
mindre orter/landsbygd	5	19	30	31	6	9
<i>POLITISK SYMPATI</i>						
c	5	26	33	11	9	17
fp lib	4	28	23	30	10	5
kd	9	19	27	34	8	3
m	11	19	28	28	12	2
mp	6	17	32	37	8	0
s	6	23	30	30	5	6
v	10	16	30	24	10	10

Horisontell procent.

Tabell 17. Uppfattning om olika organisationers och länders betydelse för fred och säkerhet i vårt närområde åren 1996-1999.

organisation /land	år	...bidrar väsentligt till	...bidrar i någon mån till	...saknar betydelse för	...utgör visst problem för	...utgör allvarligt problem för	saknar uppfattning
FN	1996	16	60	18	2	0	4
	1997	20	51	18	1	0	9
	1998	30	50	14	2	0	5
	1999	28	46	20	1	1	4
EU	1996	10	39	26	13	5	7
	1997	16	40	25	6	2	11
	1998	24	39	21	7	1	7
	1999	26	38	24	6	2	4
NATO	1996	21	49	15	5	1	17
	1997	24	56	13	5	1	19
	1998	28	63	10	4	1	18
	1999	24	64	15	7	1	9
USA	1996	26	41	16	9	2	7
	1997	22	39	22	5	1	11
	1998	29	37	17	6	2	9
	1999	25	38	19	9	2	7
Ryssland	1996	4	15	24	40	10	7
	1997	4	19	30	30	6	11
	1998	9	17	19	34	10	11
	1999	7	20	29	29	8	7

Horisontell procent.

Tabell 18. Upplevelse av Ryssland som ett hot mot Sverige.

Fråga: Anser Du att Ryssland utgör ett hot mot vårt land? Främst på vilket sätt då?

År	1996	1997	1998	1999		
	samtliga	samtliga	samtliga	män	kvinnor	samtliga
Samtliga	1071	862	875	421	429	850
nej, utgör inget hot ¹	51	62	57	65	57	61
saknar uppfattning – kan inte besvara frågan ¹	3	3	7	1	6	3
Samtliga som anser att Ryssland utgör ett hot mot vårt land ²	500	294	298	148	157	305
ja, generellt militärt hot (återupprustning, koncentration av krigsmateriel, förband etc)	24	22	17	5	15	10
ja, om Ryssland anser sig provocerat av omvärlden och för att markera sin ställning som stormakt vidtar (militärt) aggressiva åtgärder	-	-	-	4	8	6
ja, export av vapen, krigsmateriel	-	1	1	0	2	1
ja, bristande kontroll av (fd Sovjetiska kärnvapen)	-	9	6	5	7	6
ja, risk för konflikt mellan Ryssland och andra Östersjöstater ("nyimperialism")	2	6	5	1	2	2
ja, risk för flyktingströmmar, okontrollerade folkvandringar, "migration"	5	8	10	11	3	7
ja, (ekonomisk) brottslighet, maffia, pengar "tvättas" här	17	18	17	23	17	20
ja, smuggling hit (droger, vapen, människor)	1	1	3	7	4	6
ja, bristfälliga kärnkraftverk, kärnkraftanläggningar	9	6	8	8	10	9
ja, miljöförstöring, andra miljöhot (allmänt)	18	7	3	7	13	10
ja, Rysslands sönderfall (ekonomiskt, politiskt), kollaps	22	12	26	17	10	13
ja, om sovjetstaten återupprättas	2	0	2	1	1	1
ja, annat hot	1	9	7	9	9	9

Vertikal procent. 1: Procenten beräknad på samtliga tillfrågade. 2: Procenten beräknad på dem som upplever Ryssland som ett hot

Tabell 19. Upplevelse av andra hot mot Sverige.

Fråga: Upplever Du att det finns något annat som påtagligt hotar vårt land? I så fall, i främsta hand vad?

År ³	1996	1997	1998	1999		
	samtliga	samtliga	samtliga	män	kvinnor	samtliga
Samtliga	1071	862	875	421	428	850
nej ¹	36	38	34	40	32	36
saknar uppfattning – kan inte besvara frågan ¹	2	11	18	13	12	13
Samtliga som upplever hot mot Sverige ²	665	432	427	199	239	438
pågående militära konflikter i världen, militär upprustning, vapenarsenal/-teknologi, spridning av kärnvapen, "hotet"	3	1	7	4	10	7
ekonomiska utvecklingen i forna Östeuropa	1	2	2	3	0	1
befolkningsflyttningar, folkvandringar, flyktingströmmar	3	3	2	5	1	3
bristfälliga kärnkraftverk i vår närhet (andra) miljöhot/miljöförstöring i världen (ozonlager, regnskogar, vatten, nedsmutsning)	6	10	6	7	7	7
energi/energiproblem i världen (kärnkraft, -lagring)	16	22	13	10	18	14
jordens överlevnad, försörjning, befolkningstillväxt, fattigdom, svält	0	1	1	3	1	2
motsättning mellan fattiga-rika konflikt, nord-syd konflikt	0	0	0	2	3	2
våld mot oskyldiga, terror, terrorism	2	4	8	11	6	8
rasism	6	3	3	5	5	5
internationell brottslighet, maffia med förgreningar i Sverige	12	5	8	7	4	5
droger, narkotika, smuggling till Sverige	6	2	2	3	4	4
risk för etnisk splittring/motsättning i samhället (invandrare, invandring)	2	5	7	7	7	7
risk för öppna etniska konflikter mellan grupper i Sverige	-	1	1	1	4	2
risk för splittring/motsättning i samhället mellan generationer	0	0	0	1	0	0
risk för klass skillnader i samhället, ekonomiskt skiktning 2/3-samhälle, utbildnings-/inkomstkllyftor	1	1	1	1	1	1
uppluckring av normer och värden i samhället ("sönderfall")	3	0	1	1	0	0
risk att Sveriges nationella identitet försvinner i EU	4	1	1	2	0	1
negativa politiska/ekonomiska/säkerhetspolitiska följder som följd av medlemskapet i EU (allmänt)	4	4	5	5	5	5
arbetslösheten (generellt), sysselsättningsläget i Sverige, industriell utarmning	11	7	3	1	1	1
arbetslöshet bland ungdom	1	-	-	-	-	-
hotad välfärd, social nedrustning, "vi har inte råd" (allmänt)	2	3	1	4	3	4
Sveriges ekonomi, budgetunderskott, "skuldfälla", handelsbalans, statens finanser	8	6	5	4	3	3
skatter, skattetryck	0	0	1	2	0	1
politikens/politikers oförmåga att hantera en ständig förändrad verklighet/dagens problem	2	3	1	3	1	2
avstånd politiker-väljare, misstro, "skendemokrati", "affärer", "konstitutionell kris"	3	0	0	0	0	0
annat	3	15	20	15	14	15

Vertikal procent. 1: Procenten beräknad på samtliga tillfrågade. 2: Procenten beräknad på dem som upplever andra hot mot Sverige. 3: För jämförelser med tidigare år, se Opinion 96 och Opinion 98.

Tabell 20. Upplevd risk för storkrig i Europa.

Fråga: Hur stora tror Du riskerna är för att det som händer i världen idag kan leda till ett krig i stora delar av Europa?

År 1999	mycket stora	ganska stora	ganska små	mycket små	inga alls	vet inte
Samtliga	5	28	46	16	3	3
<i>KÖN</i>						
män	2	20	52	21	4	2
kvinnor	8	36	40	10	2	3
<i>ÅLDER</i>						
18-24	8	29	46	14	0	3
25-29	4	28	49	9	4	6
30-39	3	28	47	16	4	2
40-49	1	30	46	19	2	1
50-64	6	27	47	17	2	1
65-70	6	26	42	16	5	5
71-74	17	22	36	6	7	12
<i>UTBILDNING</i>						
låg	6	26	41	18	5	5
medel	4	34	44	16	6	2
hög	5	24	51	16	2	2
<i>BOSTADS-ORT</i>						
storstäder	7	23	50	16	3	1
större orter	4	28	50	10	6	2
övriga stora orter	3	30	48	17	1	1
mindre orter/landsbygd	5	30	43	17	2	4
<i>POLITISK SYMPATI</i>						
c	8	26	40	9	3	14
fp lib	3	16	61	17	0	2
kd	10	38	36	9	4	3
m	5	28	46	17	4	3
mp	6	35	40	14	0	5
s	4	29	48	15	3	1
v	2	30	51	13	1	3

Horisontell procent.

Tabell 21. Upplevd risk för ett storkrig i Europa åren 1980-1985, 1987-1995 och 1997-1999.

Fråga: Hur stora tror Du riskerna är för att oroligheterna i världen idag skall vidgas till en storkonflikt i vilken Europa dras in? (1965-1985, 1991 jan)

Hur stora tror Du riskerna är för att oroligheterna i världen idag, inom en tiolårsperiod, skall vidgas till en militär konflikt i vilken stora delar av Europa dras in? (1987-1990)

Hur stora tror Du riskerna är för att det som händer i världen idag skall leda till ett storkrig i Europa? (1991)

Hur stora tror Du riskerna är för att det som händer i världen idag skall leda till ett krig i stora delar av Europa? (1992-1994)

Hur stora tror Du riskerna är för att det som händer i världen idag kan leda till ett krig i stora delar av Europa? (1995, 1997-1999)

År	mycket stora	ganska stora	ganska små	mycket små	inga alls	vet inte	vägt antal intervjuer
1980	11	43	36	6	-	5	
1981	14	54	26	3	-	3	
1982	14	51	29	3	-	3	
1983	11	49	33	5	-	3	
1984	10	41	39	5	-	5	
1985	7	32	43	9	-	9	
1987	3	27	42	17	5	7	
1988	2	19	49	18	7	6	
1989	3	19	45	22	6	5	
1990	7	28	39	17	4	5	
1991 jan	9	33	40	14	4	1	1011
1991	2	14	48	27	6	3	
1992	3	23	46	23	6	0	
1993	4	25	45	21	6	1	
1994	2	21	57	15	2	2	
1995	5	34	47	10	2	2	
1997	2	20	47	22	5	3	
1998	4	28	47	16	2	3	
1999	5	28	46	16	3	3	

Horisontell procent

Tabell 22. Upplevd risk för ett storkrig i Europa. Andelen som upplever riskerna som stora respektive som mycket små eller som inga alls åren 1993-1995 och 1997-1999.

År	mycket stora/ganska stora						mycket små/inga alls					
	1993	1994	1995	1997	1998	1999	1993	1994	1995	1997	1998	1999
Samtliga	29	23	39	22	32	33	26	17	12	27	18	19
<i>KÖN</i>												
män	21	17	28	15	23	22	34	26	18	39	27	25
kvinnor	35	30	49	29	41	44	17	10	7	17	10	12
<i>ÅLDER</i>												
18-24	27	24	27	12	31	37	24	25	21	32	34	14
25-29	28	23	27	15	19	32	38	19	23	41	27	13
30-39	22	20	38	21	26	31	27	22	10	34	17	20
40-49	30	24	42	23	36	31	22	14	10	27	13	21
50-64	30	25	44	25	35	33	21	14	10	21	18	19
65-70	37	31	56	29	34	32	25	8	3	25	8	21
<i>UTBILDNING</i>												
grund-, folkskola	34	24	49	24	38	32	23	17	7	24	12	23
fackskola		24						16				
gymnasium	32	23	35	21	32	38	23	23	15	30	19	16
högskola, universitet	18	23	35	22	28	29	30	15	15	28	22	18
<i>BOSTADS- ORT</i>												
storstäder	25	22	31	23	26	30	30	22	12	22	20	19
övriga större orter	29	23	38	21	34	32	29	23	11	31	25	16
övriga medel- /stora orter	28	22	38	24	33	33	21	17	14	25	16	18
mindre orter/landsbygd	30	27	42	19	34	35	25	12	11	32	17	19
<i>POLITISK SYMPATI</i>												
c	33	40	37	14	15	34	27	11	18	20	31	12
fp lib	18	20	24	16	31	19	24	19	13	25	13	17
kd	39	36	68	26	33	48	23	12	10	22	18	13
m	24	22	40	20	28	33	32	20	15	32	19	21
mp			29	17	35	41			18	14	13	14
nd	43						26					
s	30	21	41	23	28	33	22	18	11	27	18	18
v	14	22	24	25	39	32	31	27	12	17	12	14

Procent. För åren 1989-1992 se Opinion 92. För åren 1992-1998 se Opinion 98.

Tabell 23. Inställning till NATOs militära insats i Kosovo.

Fråga: I våras ägde en militärkonflikt rum på Balkan, denna gång mellan NATO och rest-Jugoslavien, främst Serbien, rörande förhållandena i Kosovo. Tycker Du att det är rätt eller fel att NATO ingrep med militärt våld i den uppkomna situationen?

År 1999	rätt	fel	vet inte
Samtliga	62	22	16
KÖN			
män	72	19	9
kvinnor	52	25	23
ÅLDER			
18-24	59	32	10
25-29	57	23	20
30-39	63	21	17
40-49	63	22	14
50-64	62	20	18
65-70	71	20	8
71-74	60	18	22
UTBILDNING			
låg	59	21	20
medel	60	23	17
hög	66	22	12
BOSTADS- ORT			
storstäder	65	21	14
större orter	62	21	17
övriga stora orter	63	26	11
mindre orter/landsbygd	60	21	18
POLITISK SYMPATI			
c	47	36	17
fp lib	58	21	21
kd	66	23	11
m	87	8	6
mp	45	44	11
s	69	18	13
v	53	35	12
CIVILOMRÅDE			
syd	62	23	15
mitt	63	21	16
nord	61	21	16

Horisontell procent.

Tabell 24. Uppfattning om den framtida militära situationen i Sveriges närhet åren 1986 och 1989-1996 och 1997-1999.

Fråga: Om Du tänker på Sverige en tio-femton år framåt i tiden – tror Du att den militära situationen i vår närhet kommer att vara mer hotfull för oss, mindre hotfull eller ungefär lika hotfull jämfört med idag? (1986, 1989-1990)

Om du tänker på Sverige några år framåt i tiden – tror Du att den militära situationen i vår närhet kommer att vara mer hotfull för oss, mindre hotfull eller ungefär lika hotfull jämfört med idag? (1991, 1992 feb, maj)

Om Du tänker på Sverige några år framåt i tiden – tror Du att den militära situationen i vår närhet kommer att vara mer hotfull för oss, mindre hotfull eller ungefär densamma som idag? (1992 sept-1995)

Om Du tänker på Sverige tio år framåt i tiden – tror Du att den militära situationen i vår närhet kommer att vara mer hotfull för oss, mindre hotfull eller ungefär densamma som idag? (1997)

Om Du tänker tio år framåt i tiden – tror Du att den militära situationen i vår närhet kommer att vara mer hotfull för oss, mindre hotfull eller ungefär densamma som idag? (1998)

Om Du tänker tio år framåt i tiden – tror Du att den militära situationen i vår närhet kommer att vara mer hotfull för oss, mindre hotfull eller ungefär som den ser ut idag? (1999)

År	mer hotfull	mindre hotfull	ungefär lika hotfull/densamma som den ser ut idag	vet inte	vägt antal intervjuer
1986	28	7	56	9	
1989	14	13	66	7	
1990	10	21	62	7	
1991	10	27	57	5	
1992 feb	13	32	53	3	527
1992 maj	26	22	59	3	1012
1992 sept	14	14	71	0	
1993	17	13	69	1	
1994	13	11	73	3	
1995	21	8	67	4	
1997	11	15	68	5	
1998	14	13	65	7	
1999	18	12	67	3	

Horisontell procent

Tabell 25. Uppfattning om den framtida militära situationen i Sveriges närhet.

Fråga: Om du tänker tio år framåt i tiden – tror Du att den militära situationen i vår närhet kommer att vara mer hotfull för oss, mindre hotfull eller ungefär som den ser ut idag?

År 1999	mer hotfull	mindre hotfull	ungefär som den ser ut idag	vet inte	antal intervjuer
Samtliga	18	12	67	3	850
<i>KÖN</i>					
män	14	18	66	1	
kvinnor	22	6	67	4	
<i>ÅLDER</i>					
18-24	11	15	74	0	
25-29	21	11	62	5	
30-39	15	13	71	1	
40-49	22	9	1	2	
50-64	20	13	63	3	
65-70	17	18	59	6	
71-74	16	3	72	8	
<i>UTBILDNING</i>					
låg	16	13	68	4	
medel	21	10	37	2	
hög	18	14	66	3	
<i>BOSTADS-ORT</i>					
storstäder	18	12	68	2	
större orter	19	12	68	1	
övriga stora orter	19	13	66	3	
mindre orter/landsbygd	18	13	65	3	
<i>POLITISK SYMPATI</i>					
c	21	14	59	6	
fp lib	16	18	66	0	
kd	25	10	61	5	
m	17	15	65	2	
mp	22	15	58	5	
s	15	12	71	2	
v	23	11	65	1	
<i>CIVILOMRÅDE</i>					
syd	16	14	68	2	344
mitt	21	12	64	3	423
nord	14	9	74	4	83

Horisontell procent.

INSTÄLLNING I SKILDA SÄKERHETSPOLITISKA FRÅGOR

Tabell 27. Inställning till FNs fredsframtvigande insatser.

Fråga: Förenta Nationerna, FN, har länge försökt att säkra freden på olika håll i världen genom att till oroshärdar sända militär personal som dock inte själva deltar i pågående krigshandlingar. Men på senare år har FN också tillgripit direkta krigshandlingar för att återställa fred och säkerhet, t ex Gulfkriget, i Somalia och Bosnien. Tycker Du att det är rätt eller fel att FN ingriper med militärt våld i denna typ av stridigheter? (1993-1999)

År 1999	rätt	fel	vet inte
Samtliga	74	18	8
Samtliga 1998	75	15	9
Samtliga 1997	71	19	10
Samtliga 1996	75	17	8
Samtliga 1995	80	14	6
Samtliga 1994	77	17	6
Samtliga 1993	76	23	1
KÖN			
män	83	13	3
kvinnor	64	23	14
ÅLDER			
18-24	72	22	6
25-29	78	13	9
30-39	76	16	8
40-49	72	21	7
50-64	73	18	8
65-70	77	17	6
71-74	56	12	32
UTBILDNING			
låg	67	20	13
medel	73	17	9
hög	78	17	5
BOSTADS- ORT			
storstäder	71	21	5
större orter	80	12	8
övriga stora orter	68	24	8
mindre orter/landsbygd	75	15	10
POLITISK SYMPATI			
c	70	13	17
fp lib	80	17	3
kd	78	22	0
m	88	8	4
mp	57	32	11
s	75	17	8
v	63	26	11

Horisontell procent.

Tabell 28. Inställning till att sända en svensk militärstyrka till forna Jugoslavien.

Fråga: Sverige har, som Du säkert vet, beslutat att på begäran av FN sända en fredsbevarande militär styrka till forna Jugoslavien. Risk finns för att svenskarna kan komma att dras in i direkta stridshandlingar. Tycker Du att det är ett riktigt eller ett felaktigt beslut av Sverige att skicka dit dessa soldater? (1993-1996)

Sverige har på begäran av FN sänt militära förband utomlands, t ex till Bosnien, som där ställs under FNs ledning. Risk finns för att svenskarna kan dras in i direkta stridshandlingar. Tycker Du att det är ett riktigt eller ett felaktigt beslut att skicka dit dessa soldater under sådana förhållanden? (1997-1999)

År 1999	riktigt beslut	felaktigt beslut	vet inte
Samtliga	74	20	5
Samtliga 1998	75	17	8
Samtliga 1997	71	20	9
Samtliga 1996	78	17	5
Samtliga 1995	76	18	6
Samtliga 1994	76	18	6
Samtliga 1993	72	28	1
<i>KÖN</i>			
män	83	14	2
kvinnor	65	26	9
<i>ÅLDER</i>			
18-24	73	22	5
25-29	75	20	5
30-39	76	19	5
40-49	76	19	5
50-64	73	22	5
65-70	74	21	5
71-74	65	20	15
<i>UTBILDNING</i>			
låg	66	27	7
medel	75	20	5
hög	78	17	5
<i>BOSTADS-ORT</i>			
storstäder	77	20	4
större orter	82	12	6
övriga stora orter	72	24	4
mindre orter/landsbygd	72	21	7
<i>POLITISK SYMPATI</i>			
c	71	19	7
fp lib	81	17	3
kd	74	21	5
m	90	8	2
mp	75	19	6
s	72	23	5
v	61	34	4

Horisontell procent.

Tabell 29. Medlemskap i NATO eller fortsatt alliansfrihet?

Fråga: Försvarsalliansen NATO förbereder anslutning av nya europeiska medlemmar. Om Du fick bestämma – tycker Du att Sverige skall söka fullt medlemskap i NATO eller skall vi hålla fast vid alliansfriheten? (1997-1999)

År 1999	söka fullt medlemskap	hålla fast vid alliansfriheten	vet inte
Samtliga	23	65	11
Samtliga 1998	25	59	15
Samtliga 1997	24	60	15
KÖN			
män	31	59	10
kvinnor	15	71	13
ÅLDER			
18-24	18	76	6
25-29	25	62	13
30-39	21	68	12
40-49	19	71	11
50-64	29	59	11
65-70	30	57	13
71-74	19	58	23
UTBILDNING			
låg	19	66	14
medel	19	70	11
hög	29	61	10
BOSTADS-ORT			
storstäder	29	61	10
större orter	30	62	8
övriga stora orter	21	69	10
mindre orter/landsbygd	20	67	13
POLITISK SYMPATI			
c	19	60	21
fp lib	22	60	18
kd	29	59	12
m	47	45	9
mp	6	85	9
s	16	74	10
v	13	83	5
CIVILOMRÅDE			
syd	25	66	10
mitt	23	64	13
nord	22	68	10

Horisontell procent

Tabell 29. Medlemskap i NATO eller fortsatt alliansfrihet?

Fråga: Försvarsalliansen NATO förbereder anslutning av nya europeiska medlemmar. Om Du fick bestämma – tycker Du att Sverige skall söka fullt medlemskap i NATO eller skall vi hålla fast vid alliansfriheten? (1997-1999)

År 1999	söka fullt medlemskap	hålla fast vid alliansfriheten	vet inte
Samtliga	23	65	11
Samtliga 1998	25	59	15
Samtliga 1997	24	60	15
<i>KÖN</i>			
män	31	59	10
kvinnor	15	71	13
<i>ÅLDER</i>			
18-24	18	76	6
25-29	25	62	13
30-39	21	68	12
40-49	19	71	11
50-64	29	59	11
65-70	30	57	13
71-74	19	58	23
<i>UTBILDNING</i>			
låg	19	66	14
medel	19	70	11
hög	29	61	10
<i>BOSTADS-ORT</i>			
storstäder	29	61	10
större orter	30	62	8
övriga stora orter	21	69	10
mindre orter/landsbygd	20	67	13
<i>POLITISK SYMPATI</i>			
c	19	60	21
fp lib	22	60	18
kd	29	59	12
m	47	45	9
mp	6	85	9
s	16	74	10
v	13	83	5
<i>CIVILOMRÅDE</i>			
syd	25	66	10
mitt	23	64	13
nord	22	68	10

Horisontell procent

Tabell 30. Skäl till att söka fullt medlemskap i respektive stå utanför NATO.

Fråga: Vilken är den främsta orsaken till Din uppfattning?

År	1997		1998		
	samtliga	samtliga	män	kvinnor	samtliga
Samtliga för medlemskap	205	225	131	66	197
Samtliga för alliansfrihet			247	305	552
Skäl för medlemskap:					
Tillsammans med andra länder säkra freden, gemensam säkerhet	49 ¹	45	47	32	42
Sverige kan inte isolera sig säkerhetspolitiskt	17	15	14	20	16
Vi har för knappa militära resurser (motsvarande) för att ensamma kunna försvara oss	23	27	18	24	20
Annat	9	10	12	8	11
Kan inte motivera uppfattningen	2	3	8	17	11
Skäl för alliansfrihet:					
Sverige är och ska förbli alliansfritt/neutralt			59 ²	59	59
Vi skall hålla fast vid alliansfriheten åtminstone tills vidare			11	6	8
Vi skall hålla oss utanför för att undvika att dras in i andras konflikter			17	18	17
Annat			10	10	10
Kan inte motivera uppfattningen			3	7	5

Horisontell procent. 1: Procenten beräknad på dem som är för medlemskap i NATO. 2: Procenten beräknad på dem som vill behålla alliansfriheten.

Tabell 31. Inställning till ett framtida fördjupat utrikes- och säkerhetspolitiskt samarbete inom EU i riktning mot ett framtida gemensamt försvar.

Fråga: Inom den Europeiska Unionen (EU) diskuterar medlemsstaterna en fördjupning av det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet i riktning mot ett framtida gemensamt försvar. Är Du i huvudsak för att Sverige medverkar i en sådan utveckling eller är Du i huvudsak emot? (1998)

Inom den Europeiska Unionen (EU) diskuterar medlemsstaterna en fördjupning av det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet i riktning mot ett framtida gemensamt försvar. Är Du i huvudsak för att Sverige arbetar för ett sådant eller är Du emot detta? (1999)

År 1999	är (i huvudsak) för	är (i huvudsak) emot ¹	saknar uppfattning
Samtliga	45	42	13
Samtliga 1998	46	39	14
<i>KÖN</i>			
män	53	38	8
kvinnor	37	46	17
<i>ÅLDER</i>			
18-24	39	50	11
25-29	50	37	14
30-39	48	44	8
40-49	39	47	13
50-64	46	39	15
65-70	54	35	11
71-74	35	32	33
<i>UTBILDNING</i>			
låg	38	39	22
medel	43	46	10
hög	50	40	10
<i>BOSTADS-ORT</i>			
storstäder	48	42	10
större orter	51	33	16
övriga stora orter	48	43	9
mindre orter/landsbygd	40	45	16
<i>POLITISK SYMPATI</i>			
c	35	40	25
fp lib	60	26	13
kd	38	42	20
m	67	23	10
mp	28	69	2
s	43	44	14
v	29	67	3
<i>CIVILOMRÅDE</i>			
syd	49	38	13
mitt	41	45	13
nord	48	42	10

Horisontell procent. 1. Kategorin inkluderar uttryck för att Sverige skall gå ur EU

Tabell 32. Sätt på vilket Sverige bör engagera sig i Östersjöområdet.

Fråga: På senare tid har diskussioner förts på vilket sätt Sverige kan engagera sig i Östersjöområdet och då särskilt i Estlands, Lettlands och Litauens utveckling. Tycker Du att Sverige skall engagera sig i de Baltiska staternas framtid? Inom vilket eller vilka områden skall medverkan i så fall ske? Tycker du att engagemanget skall avse... (1996-1999)

År 1999	för engagemang		..insatser på miljöområdet			
	%	n	ja	nej	kanske/ kanske inte	vet inte
Samtliga	69 ¹	587	96 ²	1	2	1
Samtliga 1998	72 ¹	628	94 ²	3	2	1
Samtliga 1997	78 ¹	667	96 ²	3		2
Samtliga 1996	82 ¹	875	98 ²			
KÖN						
män	74		96	2	2	1
kvinnor	64		95	1	3	1
ÅLDER						
18-24	64		94	2	4	0
25-29	73		90	0	7	3
30-39	73		96	2	2	0
40-49	69		97	1	1	1
50-64	71		96	1	2	1
65-70	62		100	0	0	0
71-74	51		90	10	0	0
UTBILDNING						
låg	55		94	1	3	2
medel	69		94	2	3	0
hög	77		97	1	1	0
BOSTADS-ORT						
storstäder	73		97	2	1	0
större orter	75		96	0	3	1
övriga stora orter	66		95	2	2	1
mindre orter/landsbygd	68		95	1	3	1
POLITISK SYMPATI						
c	54		91	9	0	0
fp lib	69		95	2	3	0
kd	78		98	0	2	0
m	81		96	2	3	0
mp	80		96	4	0	0
s	67		97	0	2	1
v	74		98	0	2	0

Horisontell procent. 1: Procenten beräknad på samtliga tillfrågade. 2: Genomgående beräknad på dem som anser att Sverige skall engagera sig i Baltikum.

Tabell 32. forts.

År 1999	...hjälp till demokratiutveckling			
	ja	nej	kanske/kanske inte	vet inte
Samtliga	76 ¹	13	9	2
Samtliga 1998	78 ¹	13	6	3
Samtliga 1997	75 ¹	18		7
Samtliga 1996	86 ¹			
KÖN				
män	77	12	9	1
kvinnor	74	14	8	3
ÅLDER				
18-24	70	16	12	2
25-29	60	19	13	7
30-39	80	13	6	2
40-49	79	12	8	2
50-64	82	10	6	1
65-70	75	12	13	0
71-74	55	24	15	6
UTBILDNING				
låg	68	19	10	3
medel	74	16	7	3
hög	81	9	9	1
BOSTADS-ORT				
storstäder	80	12	6	2
större orter	75	13	9	3
övriga stora orter	74	15	10	0
mindre orter/landsbygd	74	13	9	3
POLITISK SYMPATI				
c	64	11	25	0
fp lib	82	11	7	0
kd	72	21	5	2
m	74	15	10	2
mp	63	23	14	0
s	80	10	9	2
v	82	10	5	2

Horisontell procent. 1: se punkt 2, miljöområdet

Tabell 32. forts.

År 1999	...tekniskt bistånd			
	ja	nej	kanske/kanske inte	vet inte
Samtliga	88 ¹	5	6	1
Samtliga 1998	90 ¹	4	3	2
Samtliga 1997	92 ¹	5		3
Samtliga 1996	90 ¹			
KÖN				
män	90	5	4	1
kvinnor	85	6	8	2
ÅLDER				
18-24	74	19	8	0
25-29	79	7	11	3
30-39	83	5	9	2
40-49	93	2	3	1
50-64	93	2	4	1
65-70	96	4	0	0
71-74	94	0	0	6
UTBILDNING				
låg	93	4	2	2
medel	84	8	6	2
hög	88	4	7	1
BOSTADS-ORT				
storstäder	85	7	7	1
större orter	90	4	5	0
övriga stora orter	84	11	5	1
mindre orter/landsbygd	91	1	6	2
POLITISK SYMPATI				
c	79	5	11	6
fp lib	88	7	3	2
kd	84	8	8	0
m	88	7	4	0
mp	88	9	4	0
s	91	2	4	3
v	86	6	8	0

Horisontell procent. 1: se punkt 2, miljöområdet

Tabell 32. forts.

År 1999	...ekonomiskt bistånd			
	ja	nej	kanske/kanske inte	vet inte
Samtliga	59 ¹	20	19	2
Samtliga 1998	53 ¹	25	20	2
Samtliga 1997	56 ¹	34		10
Samtliga 1996	63 ¹			
KÖN				
män	56	22	21	1
kvinnor	63	18	16	2
ÅLDER				
18-24	59	23	18	0
25-29	56	24	17	2
30-39	57	27	15	1
40-49	59	16	22	2
50-64	59	16	22	2
65-70	68	17	15	0
71-74	69	19	6	6
UTBILDNING				
låg	65	16	17	2
medel	57	26	15	2
hög	59	17	22	1
BOSTADS-ORT				
storstäder	59	22	18	1
större orter	59	12	27	2
övriga stora orter	53	27	19	1
mindre orter/landsbygd	62	19	17	2
POLITISK SYMPATI				
c	72	11	16	0
fp lib	62	20	17	2
kd	46	25	29	0
m	52	33	13	1
mp	73	11	11	5
s	64	14	20	2
v	61	14	25	0

Horisontell procent. 1: se punkt 2, miljöområdet

Tabell 32. forts.

År 1999	...militärt bistånd			
	ja	nej	kanske/kanske inte	vet inte
Samtliga	12 ¹	72	14	2
Samtliga 1998	13 ¹	73	10	3
Samtliga 1997	16 ¹	76		7
Samtliga 1996	15 ¹			
KÖN				
män	12	71	16	2
kvinnor	12	74	11	2
ÅLDER				
18-24	22	74	3	1
25-29	19	65	15	1
30-39	12	73	12	3
40-49	8	75	16	1
50-64	11	72	15	2
65-70	8	77	16	0
71-74	0	65	26	9
UTBILDNING				
låg	10	73	13	3
medel	18	69	12	2
hög	9	75	15	1
BOSTADS-ORT				
storstäder	10	72	17	1
större orter	16	69	11	4
övriga stora orter	10	75	12	2
mindre orter/landsbygd	13	72	13	1
POLITISK SYMPATI				
c	5	71	24	0
fp lib	12	73	12	2
kd	8	78	9	5
m	18	66	14	2
mp	8	78	14	0
s	8	76	12	0
v	6	80	13	0

Horisontell procent. 1: se punkt 2, miljöområdet

Tabell 33. Uppfattning vad gäller omfattningen på ett eventuellt svenskt militärt bistånd till Baltikum.

Fråga: När det gäller ett eventuellt svenskt militärt bistånd till Baltikum – hur omfattande anser Du det åtagandet bör vara? Tycker du att Sverige t ex skall...

- a) medverka till utbildning av baltisk personal för fredsbevarande operationer i FNs regi?
- b) medverka allmänt i utbildning av baltiska soldater och officerare för deras eget försvar?
- c) överföra enklare vapen och militär utrustning till balterna?
- d) exportera kvalificerade vapen och militär utrustning till balterna?
- e) ge säkerhetspolitiska garantier om svenskt aktivt militärt deltagande på deras sida om de skulle angripas av ett annat land

a) medverka till utbildning av baltisk personal för fredsbevarande operationer i FNs regi?

År 1999	ja	nej	kanske/kanske inte	saknar uppfattning
Samtliga	69	19	6	6
KÖN				
män	72	21	4	3
kvinnor	67	16	8	9
ÅLDER				
18-24	71	17	4	7
25-29	73	17	6	5
30-39	73	15	7	5
40-49	71	20	3	5
50-64	67	17	10	6
65-70	65	28	3	4
71-74	55	28	0	17
UTBILDNING				
låg	59	25	6	10
medel	74	15	6	5
hög	72	18	6	4
BOSTADS-ORT				
storstäder	72	18	6	4
större orter	70	21	5	4
övriga stora orter	69	21	6	4
mindre orter/landsbygd	74	16	7	3
POLITISK SYMPATI				
c	58	23	11	8
fp lib	65	18	10	7
kd	74	11	9	6
m	75	21	2	2
mp	71	18	7	5
s	75	16	5	4
v	64	26	6	8
CIVILOMRÅDE				
syd	63	24	7	6
mitt	73	15	6	6
nord	80	13	2	6

Horisontell procent

Tabell 33. forts.

b) medverka allmänt i utbildning av baltiska soldater och officerare för deras eget försvar?

År 1999	ja	nej	kanske/kanske inte	saknar uppfattning
Samtliga	25	62	8	4
<i>KÖN</i>				
män	28	60	10	2
kvinnor	22	65	6	6
<i>ÅLDER</i>				
18-24	34	55	4	7
25-29	26	61	10	3
30-39	21	69	9	1
40-49	24	63	10	2
50-64	23	62	9	6
65-70	32	60	7	1
71-74	22	60	5	13
<i>UTBILDNING</i>				
låg	27	60	6	7
medel	28	61	7	4
hög	22	65	10	3
<i>BOSTADS- ORT</i>				
storstäder	21	66	9	4
större orter	29	59	11	2
övriga stora orter	25	66	6	3
mindre orter/landsbygd	27	60	8	5
<i>POLITISK SYMPATI</i>				
c	8	52	2	7
fp lib	21	64	12	3
kd	25	62	11	2
m	34	57	7	2
mp	18	75	4	3
s	28	60	9	3
v	20	69	7	3
<i>CIVILOMRÅDE</i>				
syd	21	70	7	3
mitt	29	57	9	5
nord	23	57	13	7

Horisontell procent

Tabell 33. forts.

c) överföra enklare vapen och militär utrustning till balterna?

År 1999	ja	nej	kanske/kanske inte	saknar uppfattning
Samtliga	16	73	6	4
KÖN				
män	25	64	8	3
kvinnor	8	83	3	6
ÅLDER				
18-24	9	85	0	6
25-29	24	68	2	6
30-39	12	78	8	2
40-49	20	71	6	3
50-64	16	73	5	5
65-70	24	65	8	3
71-74	8	61	16	15
UTBILDNING				
låg	17	68	7	8
medel	16	73	6	5
hög	16	77	5	2
BOSTADS- ORT				
storstäder	16	75	3	6
större orter	22	71	6	2
övriga stora orter	15	76	6	2
mindre orter/landsbygd	16	72	7	5
POLITISK SYMPATI				
c	17	71	7	5
fp lib	14	79	2	2
kd	13	75	8	4
m	24	65	6	5
mp	11	89	0	0
s	16	74	6	5
v	8	84	4	3
CIVILOMRÅDE				
syd	16	77	3	4
mitt	18	70	8	4
nord	10	77	7	6

Horisontell procent

Tabell 33. forts.

d) exportera kvalificerade vapen och militär utrustning till balterna?

År 1999	ja	nej	kanske/kanske inte	saknar uppfattning
Samtliga	15	78	3	4
KÖN				
män	23	70	5	2
kvinnor	6	86	2	6
ÅLDER				
18-24	12	84	1	2
25-29	18	73	6	4
30-39	16	78	4	2
40-49	15	77	4	4
50-64	19	78	3	4
65-70	17	77	1	5
71-74	19	66	3	13
UTBILDNING				
låg	14	78	3	6
medel	13	79	3	5
hög	17	77	4	2
BOSTADS-ORT				
storstäder	18	76	3	3
större orter	16	76	4	4
övriga stora orter	16	77	4	3
mindre orter/landsbygd	12	80	4	5
POLITISK SYMPATI				
c	13	82	2	3
fp lib	14	80	3	3
kd	18	75	4	3
m	22	70	3	5
mp	8	92	0	0
s	13	81	3	3
v	8	84	3	5
CIVILOMRÅDE				
syd	14	80	4	2
mitt	17	75	3	5
nord	8	83	3	6

Horisontell procent

Tabell 33. forts

e) ge säkerhetspolitiska garantier om svenskt aktivt militärt deltagande på deras sida om de skulle angripas av ett annat land?

År 1999	ja	nej	kanske/kanske inte	saknar uppfattning
Samtliga	15	69	7	8
KÖN				
män	14	73	8	5
kvinnor	17	66	6	11
ÅLDER				
18-24	21	71	4	4
25-29	26	54	5	15
30-39	14	72	9	6
40-49	13	75	6	6
50-64	13	68	10	8
65-70	12	76	4	8
71-74	15	56	6	23
UTBILDNING				
låg	18	63	6	13
medel	16	69	8	7
hög	13	74	7	6
BOSTADS- ORT				
storstäder	14	70	12	5
större orter	20	63	3	14
övriga stora orter	17	72	6	5
mindre orter/landsbygd	15	70	6	9
POLITISK SYMPATI				
c	19	61	8	12
fp lib	19	71	4	7
kd	18	62	10	9
m	17	70	7	6
mp	11	80	9	0
s	15	73	5	7
v	11	78	3	8
CIVILOMRÅDE				
syd	12	77	7	4
mitt	16	66	7	11
nord	28	57	6	9

Horisontell procent

Tabell 34. Uppfattning vad gäller omfattningen på ett eventuellt svensk militärt bistånd till Baltikum.

Fråga: När det gäller ett eventuellt svenskt militärt bistånd till Baltikum – hur omfattande anser Du det åtagandet bör vara? Tycker Du att Sverige t ex skall...

- a) medverka till utbildning av baltisk personal för fredsbevarande operationer i FNs regi?
- b) medverka allmänt i utbildning av baltiska soldater och officerare för deras eget försvar?
- c) överföra enklare vapen och militär utrustning till balterna?
- d) exportera kvalificerade vapen och vapensystem till balterna?
- e) ge säkerhetspolitiska garantier om svenskt aktivt militärt deltagande på deras sida om de skulle angripas av ett annat land?

Det militära biståndet bör omfatta...	Uppfattning bland dem som anser att svenskt engagemang i Baltikum skall avse militärt bistånd		Uppfattning bland samtliga tillfrågade	
	ja	nej	ja	nej
medverka till utbildning av baltisk personal för fredsbevarande operationer i FNs regi?				
1996 (n=131)	96	3	(n=1071) 78	11
1997 (n=108)	88	8	(n=862) ¹ 65	10
1998 (n=86)	95	0	(n=875) 64	18
1999 (n=72)	92	4	(n=850) 69	19
medverka allmänt i utbildning av baltiska soldater och officerare för deras eget försvar?				
1996	78	11	39	43
1997	59	27	32	38
1998	80	15	23	59
1999	69	21	25	62
överföra enklare vapen och militär utrustning till balterna?				
1996	55	28	21	61
1997	55	32	20	55
1998	59	31	18	68
1999	51	42	16	73
exportera kvalificerade vapen och vapensystem till balterna?				
1996	37	41	17	69
1997	37	52	10	65
1998	37	54	13	74
1999	40	51	15	78
ge säkerhetspolitiska garantier om svenskt aktivt militärt deltagande på deras sida om de skulle angripas av ett annat land?				
1996	31	40	13	64
1997	27	57	8	63
1998	27	57	9	69
1999	47	36	15	69

Procent. 1: Avser extra mätning i november-december 1997

INSTÄLLNING I SKILDA FRÅGOR KRING FÖRSVARET

Tabell 35. Uppfattning om behovet av ett svenskt militärt försvar.

Fråga: Anser Du att Sverige bör ha eller inte bör ha ett militärt försvar?

År 1999	bör absolut ha	bör nog ha	tveksamt om vi behöver	bör absolut inte ha	vet inte
Samtliga	67	20	7	4	2
KÖN					
män	69	18	8	4	1
kvinnor	66	22	6	3	3
ÅLDER					
18-24	67	20	6	6	1
25-29	71	17	8	1	2
30-39	69	20	6	4	2
40-49	64	21	6	8	0
50-64	66	24	5	1	2
65-70	70	12	16	1	1
71-74	68	13	5	3	11
UTBILDNING					
låg	67	20	6	2	4
medel	69	21	7	3	1
hög	66	20	7	5	2
BOSTADS-ORT					
storstäder	71	17	5	6	1
större orter	68	19	7	1	4
övriga stora orter	68	22	6	4	0
mindre orter/landsbygd	65	22	8	3	2
POLITISK SYMPATI					
c	56	25	12	5	3
fp lib	77	11	7	2	4
kd	61	27	12	0	0
m	79	14	4	1	2
mp	59	24	8	9	0
s	67	22	6	3	2
v	49	24	19	7	1
CIVILOMRÅDE					
syd	67	21	7	4	1
mitt	69	19	6	4	2
nord	60	23	11	2	4

Horisontell procent.

Tabell 36. Uppfattning om behovet av ett försvar/militärt försvar åren 1980-1985 och 1987-1999.

Fråga: Som förhållandena är i världen idag, anser Du att vi bör ha eller inte ha ett försvar? (1979-1985)

Anser Du att förhållandena i världen idag är sådana att vi bör ha eller inte bör ha ett militärt försvar? (1987-1995)

Anser Du att Sverige bör ha eller inte bör ha ett militärt försvar? (1996-1999)

År	bör absolut ha	bör nog ha	tveksamt om vi behöver	bör absolut inte ha	vet inte
1980	57	29	6	5	3
1981	53	37	5	2	3
1982	64	27	6	2	2
1983	65	27	3	2	3
1984	71	22	3	2	2
1985	65	26	4	3	3
1987	59	32	4	2	3
1988	65	26	3	2	4
1989	59	30	6	2	2
1990	54	34	8	2	2
1991	56	29	9	4	2
1992 feb	38	40	18	3	1
1992 maj	39	42	17	2	0
1992 sept	53	28	14	4	0
1993	52	32	12	4	0
1994	48	33	16	2	1
1995	47	34	15	3	0
1996	60	30	7	2	0
1997	69	18	7	4	2
1998	71	19	7	2	1
1999	67	20	7	4	2

Horisontell procent

Tabell 37. Andelen tveksamma respektive negativa till ett militärt försvar åren 1993-1999.

År	tveksamma							negativa						
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Samtliga	12	16	15	7	7	7	7	4	2	3	2	4	2	4
<i>KÖN</i>														
män	10	16	13	7	5	5	8	5	3	2	2	4	2	4
kvinnor	13	17	16	7	8	9	6	4	2	4	2	3	2	3
<i>ÅLDER</i>														
18-24	12	22	18	7	8	8	6	3	4	3	3	3	4	6
25-29	10	16	18	9	7	6	8	5	1	4	3	7	0	1
30-39	11	21	16	10	9	6	6	4	3	4	4	4	2	4
40-49	16	15	14	11	7	10	6	6	2	3	2	4	3	8
50-64	11	14	13	4	5	6	5	5	1	3	1	3	3	1
65-70	10	13	8	2	6	6	16	3	1	0	0	3	0	1
<i>UTBILDNING</i>														
grund-, folkskola	13	15	13	4	5	6	6	5	2	1	1	5	2	2
fäckskola		10							2					
gymnasium	8	14	16	6	7	8	7	3	2	4	2	4	2	3
högskola, universitet	14	23	15	10	8	7	7	6	2	4	3	3	2	5
<i>BOSTADS- ORT</i>														
storstäder	13	20	16	7	8	9	5	6	3	4	2	6	4	6
övriga större orter	7	13	11	11	4	6	7	5	2	6	2	4	1	1
övriga medel- /stora orter	15	16	18	7	10	2	6	4	3	3	2	2	1	4
mindre orter/ landsbygd	10	17	13	6	5	8	8	3	0	2	3	3	2	3
<i>POLITISK SYMPATI</i>														
c	8	7	12	7	6	4	12	4	0	0	0	0	0	5
fp lib	15	14	21	5	9	4	7	2	3	5	0	9	0	2
kd	13	16	17	13	4	9	12	5	4	5	5	4	4	0
m	7	12	8	3	4	1	4	3	0	1	1	3	1	1
mp			23	20	12	12	8			10	4	13	7	9
nd	1							4						
s	14	15	13	6	8	8	6	5	2	4	2	3	1	3
v	23	40	42	15	10	16	19	16	12	5	10	11	6	7

Procent. För åren 1990-1992 se Opinion 92. För åren 1992-1998 se Opinion 98.

Tabell 38. Uppfattning om det militära försvarets huvuduppgifter.

Fråga: I det senaste försvarsbeslutet anges fyra huvuduppgifter för det svenska militära försvaret. Dessa är...

- a) att kunna möta ett väpnat angrepp på vårt land,
- b) att kunna freda våra gränser mot militära intrång,
- c) att kunna delta i internationella fredsfrämjande insatser, och
- d) att kunna stödja det civila svenska samhället vid svåra nationella störningar i fred, t ex större olyckor, katastrofer, snöoväder, översvämningar.

Hur ser Du på det militära försvarets roll i samhället? Vilken av de fyra uppgifterna anser Du vara den viktigaste?

Den viktigaste uppgiften är:

År 1999	a	b	c	d	vet inte
Samtliga	18	27	13	32	10
Samtliga 1998	20	27	13	28	11
KÖN					
män	22	27	10	33	8
kvinnor	15	27	17	31	10
ÅLDER					
18-24	13	20	17	47	3
25-29	24	24	15	28	9
30-39	18	26	14	35	8
40-49	18	29	16	27	11
50-64	20	27	10	32	11
65-70	15	33	11	31	10
71-74	15	36	6	15	29
UTBILDNING					
låg	17	31	8	30	14
medel	21	24	13	34	7
hög	17	27	16	31	8
BOSTADS-ORT					
storstäder	21	29	16	27	7
större orter	24	22	15	27	12
övriga stora orter	15	29	11	37	8
mindre orter/landsbygd	16	25	13	35	11
POLITISK SYMPATI					
c	15	24	6	44	12
fp lib	14	35	16	27	9
kd	16	24	16	28	17
m	24	34	11	27	5
mp	14	16	27	375	
s	21	28	12	32	6
v	10	25	16	44	4
CIVILOMRÅDE					
syd	16	28	10	37	8
mitt	21	26	15	27	11
nord	10	30	18	34	7

Horisontell procent.

Tabell 39. Förhoppning om hjälp utifrån vid militärt angrepp.

Fråga: Tror Du att Sverige, om landet angrips av en främmande makt, kan räkna med en snabb och betydande militär hjälp från andra länder? (1996-1999)

År 1999	ja absolut	ja det kan vi nog	kanske-kanske inte	nej knappast	absolut inte	saknar uppfattning
Samtliga	28	33	17	15	4	3
Samtliga 1998	23	31	18	19	5	4
Samtliga 1997	27	30	16	16	6	5
Samtliga 1996	18	36	22	16	4	3
KÖN						
män	34	32	14	14	3	3
kvinnor	22	34	20	16	5	4
ÅLDER						
18-24	39	34	9	11	3	4
25-29	34	33	20	8	4	1
30-39	29	37	19	12	1	1
40-49	26	30	16	20	4	4
50-64	25	30	20	18	4	3
65-70	18	37	17	13	13	3
71-74	14	35	0	27	5	9
UTBILDNING						
låg	19	36	13	19	6	7
medel	25	33	20	17	4	2
hög	35	32	16	12	2	3
BOSTADS-ORT						
storstäder	36	28	15	13	5	3
större orter	24	30	21	14	5	7
övriga stora orter	33	29	20	14	3	1
mindre orter/landsbygd	21	39	15	18	4	4
POLITISK SYMPATI						
c	21	50	12	10	2	5
fp lib	29	46	8	11	3	3
kd	21	38	17	13	5	6
m	38	30	15	11	4	2
mp	20	32	24	21	3	0
s	28	35	14	16	4	2
v	24	28	20	21	6	1
CIVILOMRÅDE						
syd	27	38	12	15	4	4
mitt	29	27	19	16	4	3
nord	21	42	23	12	1	1

Horisontell procent.

ASPEKTER PÅ FÖRSVARSVILJA I FRED

Tabell 40. Inställning till väpnat motstånd vid angrepp.

Fråga: Antag att Sverige anfalls, anser Du då att vi bör göra väpnat motstånd även om utgången för oss ter sig oviss?

År 1999	ja	ja kanske	nej knappast, tveksamt	nej	vet inte	antal intervjuer
Samtliga	67	14	6	7	5	850
KÖN						
män	72	15	5	5	3	
kvinnor	62	13	7	9	8	
ÅLDER						
18-24	61	19	5	10	4	
25-29	63	12	5	12	8	
30-39	67	16	5	8	4	
40-49	72	13	6	7	3	
50-64	63	14	9	5	8	
65-70	82	9	1	4	3	
71-74	70	8	8	5	9	
UTBILDNING						
låg	70	12	9	5	8	
medel	71	12	5	7	6	
hög	63	18	7	9	4	
BOSTADS- ORT						
storstäder	76	8	4	8	4	
större orter	63	19	9	0	9	
övriga stora orter	62	16	7	10	6	
mindre orter/landsbygd	66	15	6	7	5	
POLITISK SYMPATI						
c	67	21	8	0	3	
fp lib	64	21	3	8	4	
kd	65	10	7	10	7	
m	81	9	3	5	2	
mp	50	8	12	17	12	
s	68	13	8	7	4	
v	72	9	7	6	6	

Tabell 40. forts.

År 1999	ja	ja kanske	nej knappast, tveksamt	nej	vet inte	antal intervjuer
Samtliga	67	14	0	7	5	850
<i>CIVILOMRÅDE</i>						
syd	67	15	7	7	4	
mitt	68	12	5	7	7	
nord	61	19	8	7	4	
<i>HÄRKOMST</i>						
född i Sverige	67	14	6	8	5	765
ej född i Sverige	71	14	3	3	10	82
<i>MEDBORGARSKAP</i>						
svensk medborgare	67	14	6	7	6	824
ej svensk medborgare	68	23	0	5	4	23
<i>FÖRÄLDRAR FÖDDA UTOMLANDS</i>						
ingen	68	14	6	7	5	689
någon	72	6	6	13	4	49
bägge	62	19	4	4	11	109

Horisontell procent.

Tabell 41. Inställning till väpnat motstånd i befolkningen och i åldersgrupperna 18 (20)-24 och 25-29 år.

År	samtliga			åldersgruppen 18 (20)-24 år		
	ja	nej	vet inte	ja	nej	vet inte
1952	79	6	15			
1960	68	12	20			
1965	79	8	13			
1971	73	15	12			
1975	75	14	12			
1975 ¹				70	20	10
1979 ¹				65	17	18
1980	73	14	13	68	17	15
1981 sept	78	11	11	74	19	8
1981 nov	80	12	8	81	11	7
1982 mars	78	11	11	73	10	17
1982	78	11	11	84	7	10
1983	81	11	8	84	14	12
1984	79	12	8	76	18	6
1985	78	13	10	77	12	12
1986	76	10	14	75	11	14
1987	75	10	15	79	7	15
1988	76	8	17	63	11	27
1988 ¹				68	19	13
1989	78	10	12	72	10	18
1990	71	12	16	68	15	17
1990 ¹				68	22	10
1991	77	14	9	78	17	4

Tabell 41. forts.

År	ja absolut	ja kanske	nog inte, tveksamt	absolut inte	vet inte
1991					
samtliga	58	21	12	6	4
18-24 år	57	26	10	6	1
25-29 år	58	26	6	5	5
1992					
samtliga	53	20	20	6	0
18-24 år	59	19	17	5	0
25-29 år	50	22	20	7	0
1993					
samtliga	57	27	11	5	1
18-24 år	50	38	9	4	0
25-29 år	54	29	13	3	1
1994					
samtliga	58	26	10	3	3
18-24 år	46	26	15	5	8
25-29 år	50	28	15	5	3
1995					
samtliga	59	21	9	3	9
18-24 år	44	32	16	3	6
25-29 år	71	13	8	1	7
1996					
samtliga	54	23	14	5	4
18-24 år	47	28	15	7	3
25-29 år	56	25	10	6	3
År	ja	ja kanske	nej knappast, tveksamt	nej	vet inte
1997					
samtliga	59	12	10	11	7
18-24 år	59	10	12	14	4
25-29 år	55	13	10	10	12
1998					
samtliga	64	12	9	8	6
18-24 år	61	11	14	9	6
25-29 år	64	11	12	7	6
1999					
samtliga	67	14	6	7	5
18-24 år	61	19	5	10	4
25-29 år	63	12	5	12	8

Horisontell procent. 1: Avser SPFs ungdomsundersökningar.

Tabell 42. Andelen som är tveksamma till eller som tar avstånd från väpnat motstånd vid angrepp åren 1988-1999.

År	1988 ¹	1989 ¹	1990 ¹	1991 ²	1992 ³	1993 ³	1994 ³	1995 ³	1996 ³	1997 ⁴	1998 ⁴	1999 ⁴
Samtliga	22	20	27	16	26	16	13	12	19	21	17	13
<i>KÖN</i>												
män	16	13	19	13	21	12	11	10	14	15	12	10
kvinnor	28	27	36	18	35	21	16	14	25	27	21	16
<i>ÅLDER</i>												
18-24	36	26	31	17	22	13	20	19	22	22	23	15
25-29	32	17	34	10	27	16	20	9	16	23	19	17
30-39	21	27	34	18	25	19	14	15	22	25	16	13
40-49	19	17	26	17	31	13	11	10	23	21	19	13
50-64	15	17	19	11	28	19	11	11	15	20	14	14
65-70	12	16	24	17	21	19	10	6	11	23	13	5
<i>UTBILDNING</i>												
grund-, folkskola	19	18	28	15	28	19	12	11	16	19	14	10
fackskola				16			14					
gymnasium	24	21	28	14	26	13	15	14	18	25	18	12
högskola, universitet	26	23	25	19	26	16	12	10	21	18	17	16
<i>BOSTADSORT¹</i>												
storstäder	21	18	28	19	22	14	13	12	21	24	17	12
övriga större orter	24	21	29	14	28	18	14	16	21	13	15	9
övriga medel-/stora orter				12		18	15	12	14	24	12	17
mindre orter/landsbygd	18	20	18	17	27	15	12	10	19	20	18	13
<i>POLITISK SYMPATI</i>												
c	26	21	22	13	28	17	6	2	19	10	3	8
fp lib	13	22	30	21	30	16	19	11	22	24	12	11
kd				9	26	5	15	19	26	14	19	17
m	13	14	16	10	21	17	9	7	13	16	8	8
mp								18	31	44	30	29
nd				10	21	9						
s	19	18	30	16	27	17	15	12	14	23	15	15
v	39	36	40	39	47	17	24	16	39	29	29	13

¹ Alternativen "nej" och "tveksamt, vet inte" har sammanslagits. ² Alternativen "nej" och "nog inte, tveksamt" samt "absolut inte" har sammanslagits. ³ Alternativen "nog inte, tveksamt" och "absolut inte" har sammanslagits. ⁴ Alternativen "nej knappast, tveksamt" och "nej" har sammanslagits.

Tabell 43. Varför skall Sverige försvaras?

Fråga: Vad är det Du tycker är viktigast att försvaras?

År	1991		1992		1993		1994		1995		1996		1997		1998		1999		kvinnor	samtliga		
	samtliga	(%)	samtliga	(%)	samtliga	(%)	samtliga	(%)	samtliga	(%)	samtliga	(%)	samtliga	(%)	samtliga	(%)	samtliga	(%)			män	(%)
Samtliga för väpnat motstånd (%)	770	(79)	753	(73)	837	(84)	834	(84)	796	(80)	829	(77)	623	(71)	676	(76)	364	(87)	323	(75)	687	(81)
Vad skall försvaras: territoriet, gränserna	46		36		30		25		18		18		18		19		21		17		19	
samhälls- styrelseskicket	19		6		9		6		9		8		10		10		15		14		14	
friheten, oberoendet	-		23		17		16		13		11		18		15		15		12		14	
civilbefolkningen	-		14		25		21		20		26		10		12		10		15		12	
hembygden	4		1		1		1		0		1		1		1		1		0		1	
familjen	9		5		5		4		2		2		3		3		3		4		3	
kommande generationer, bevara det vi byggt upp	7		1		1		4		1		0		1		2		1		3		2	
kultur, livsstil, traditioner, det "svenska"	3		3		2		3		1		0		0		1		0		0		0	
kraft-, el-, kärnkraftverken	-		-		3		2		7		5		-		-		-		-		-	
industrin etc (infrastruktur)	-		-		1		1		13		23		-		-		-		-		-	
sjukhus, hälsovård	-		-		-		3		0		-		-		-		-		-		-	
det sårbara i samhället	-		-		-		-		-		-		3		-		1		3		2	
landet som helhet (infrastruktur etc)	-		-		-		-		-		-		26		23		26		24		25	
annat	9		7		4		6		2		0		4		4		2		3		2	
kan inte motivera uppfattningen	4		5		5		9		13		5		5		6		6		5		5	

Vertikal procent. För ytterligare uppdelningar se Opinion 92, Opinion 93 och Opinion 95. Två aspekter tillkommer i 1992-års, två i 1993-års och en i 1994 års undersökning. / Opinion 97 har mindre omformuleringar gjorts. 1: Motsvarar ungefär 4,97 miljoner människor i populationen.

Tabell 44. Skäl till att inte göra väpnat motstånd vid angrepp.

Fråga: Vilken är den främsta orsaken till att Du anser att vi inte bör göra väpnat motstånd om vi skulle bli anfällna?
 Vilken är den främsta orsaken till Din tveksamhet till att vi gör väpnat motstånd om vi skulle bli anfällna?

År	1991 samtliga	1992 samtliga	1993 samtliga	1994 samtliga	1995 samtliga	1996 samtliga	1997 samtliga	1998 samtliga	1999 män	1999 kvinnor	samtliga
Samtliga tveksamma till eller som tar avstånd från väpnat motstånd (%)	138 (16)	275 (26)	160 (16)	134 (13)	119 (12)	199 (19)	177 (21)	145 (17)	43 (10)	71 (17)	114 (13)
Skäl:											
Övermakten för stor, vi är chanslösa	42	43	43	23	37	26	40	36	42	31	35
alltför stora individ-/sambandsförster	21	10	7	29	16	14	13	16	13	20	17
angriparen sätter då in värre vapen, än större föruster/ förödelse	5	6	4	13	3	6	5	3	15	7	10
vi har för knappa militära resurser, för liten styrka	3	11	10	3	5	8	11	14	5	9	8
vi har för dåligt/omodernt krigsmateriel	1	1	3	0	2	1	1	0	0	0	0
vi har för dåligt övade/utbildade soldater	1	2	2	0	0	1	0	1	0	2	1
föredrar andra medel än militära (politiska förhandlingar)	-	5	2	7	16	27	7	6	14	3	7
föredrar andra former av motstånd än väpnat	12	3	7	5	4	3	9	10	2	9	6
är principiell motståndare till fysiskt våld, pacifist	12	7	7	11	4	9	4	3	5	6	6
annat	4	5	2	2	1	1	5	7	2	5	4
kan inte motivera uppfattningen	0	8	14	8	12	6	5	3	2	8	6

Vertikal procent. För ytterligare uppgifter se Opinion 92, Opinion 93. En aspekt tillkommer i 1992-års undersökning. 1: Motsvarar knappt 808.000 människor i populationen.

Tabell 45. Uppfattning om militär värnpliktstjänstgöring.

Fråga: Sveriges militära organisation minskar i storlek. Färre män i 20-årsåldern inkallas nu för en längre grundutbildning. Jämnåriga som inte kallas in kan ju utnyttja tiden för studier eller förvärvsarbete. Tycker Du att de som tvingas genomgå grundutbildningen i framtiden skall kompenseras särskilt för detta, t ex ekonomiskt eller meritmässigt, eller skall värnpliktstjänstgöringen som förut ses som en medborgerlig skyldighet även om den inte omfattar alla unga män? (1995-1996)

Sveriges militära organisation minskar i storlek. Färre män i 20-årsåldern inkallas nu till en längre grundutbildning. Jämnåriga som inte kallas in kan ju utnyttja tiden för studier eller förvärvsarbete. Tycker Du att de som måste genomgå den militära grundutbildningen i framtiden skall kompenseras särskilt för detta, t ex ekonomiskt eller meritmässigt, eller skall tjänstgöringen som förut enbart ses som en medborgerlig skyldighet även om den inte omfattar alla? (1997-1999)

År 1999	bör kompenseras särskilt	medborgerlig skyldighet	vet inte
Samtliga	63	31	5
Samtliga 1998	64	28	8
Samtliga 1997	64	31	5
Samtliga 1996	49	46	6
Samtliga 1995	45	47	7
KÖN			
män	63	31	5
kvinnor	63	31	5
ÅLDER			
18-24	63	33	3
25-29	63	30	6
30-39	71	25	4
40-49	62	29	9
50-64	62	33	4
65-70	59	38	2
71-74	47	44	9
UTBILDNING			
låg	48	47	5
medel	63	32	5
hög	73	22	5
BOSTADSORT			
storstäder	59	37	5
större orter	68	28	4
övriga stora orter	39	26	5
mindre orter/landsbygd	63	32	6
POLITISK SYMPATI			
c	59	35	6
fp lib	76	24	0
kd	65	32	4
m	61	32	7
mp	61	36	6
s	63	35	2
syd	64	30	5
mitt	62	32	5
nord	64	30	7

Tabell 46. Uppfattning om statsutgifterna för försvaret/det militära försvaret åren 1980-1999.

Fråga: Anser Du att statsutgifterna för försvaret bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas? (1957-1986)

Anser Du att statsutgifterna för det militära försvaret bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas? (1987-1992 feb, maj)

Sverige har ett totalförsvaret, dvs ett försvar som förutom det militära försvaret också består av ett civilt försvar. Om Du först tänker på det militära försvaret – anser Du att statsutgifterna för det militära försvaret bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas? (1992 sept-1999)

År	bör ökas	bör bibehållas oförändrade	bör minskas	vet inte
1980	17	53	20	10
1981	16	60	16	7
1982	22	57	14	7
1983	31	52	11	6
1984	32	50	12	6
1985	29	50	12	9
1986	31	45	13	10
1987	32	48	11	10
1988	41	41	9	8
1989	38	42	12	8
1990	24	49	19	7
1991 jan	26	38	17	17
1991	26	49	19	6
1992 feb	13	42	38	6
1992 maj	14	49	31	5
1992 sept	18	61	21	1
1993	15	65	20	1
1994	12	58	28	3
1995	17	56	23	5
1996	21	56	17	6
1997	21	57	16	6
1998	21	55	16	9
1999	23	53	17	7

Horisontell procent

Tabell 47. Uppfattning om statsutgifterna för det militära försvaret.

År 1999	bör ökas	bör bibehållas oförändrade	bör minskas	vet inte
Samtliga	23	53	17	7
<i>KÖN</i>				
män	24	50	21	4
kvinnor	22	55	13	9
<i>ÅLDER</i>				
18-24	28	43	21	8
25-29	28	48	13	10
30-39	20	62	13	5
40-49	22	49	21	8
50-64	25	51	17	5
65-70	23	53	21	3
71-74	6	62	19	14
<i>UTBILDNING</i>				
låg	21	56	16	7
medel	27	51	16	7
hög	22	52	19	6
<i>BOSTADS- ORT</i>				
storstäder	24	51	20	5
större orter	28	49	14	9
övriga stora orter	24	58	14	7
mindre orter/landsbygd	22	52	19	7
<i>POLITISK SYMPATI</i>				
c	27	42	26	5
fp lib	19	64	13	4
kd	22	58	13	7
m	34	53	10	3
mp	8	49	32	11
s	23	53	18	6
v	23	43	29	5
<i>CIVILOMRÅDE</i>				
syd	24	54	15	6
mitt	22	52	19	7
nord	27	48	18	7

Tabell 48. Andelen som anser att statens utgifter för det militära försvaret bör ökas respektive minskas åren 1994-1999.

År	bör ökas						bör minskas					
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Samtliga	12	17	21	21	21	23	28	23	17	16	16	17
KÖN												
män	12	16	25	24	22	24	32	24	18	19	17	21
kvinnor	12	17	18	18	19	22	23	21	15	14	15	13
ÅLDER												
18-24	13	12	20	20	21	28	29	26	22	20	19	21
25-29	13	21	22	25	18	28	27	23	20	17	17	13
30-39	11	18	18	17	20	20	38	26	22	18	18	13
40-49	10	14	20	21	18	22	29	22	18	19	20	21
50-64	12	16	25	21	27	25	22	20	11	13	13	17
65-70	8	24	16	27	20	23	26	21	12	16	11	21
UTBILDNING												
grund-, folkskola	15	21	20	23	19	21	23	19	10	12	15	16
fackskola	6						19					
gymnasium	11	16	23	21	22	27	30	22	17	16	15	16
högskola, universitet	10	14	20	20	22	22	35	26	22	20	18	19
BOSTADS- ORT												
storstäder	11	19	24	19	19	24	30	24	18	22	17	20
övriga större orter	12	15	22	25	28	28	27	24	20	18	13	14
övriga medel- /stora orter	12	17	20	22	22	24	30	23	15	15	18	14
mindre orter/ landsbygd	12	15	20	20	18	22	23	21	16	14	17	19
POLITISK SYMPATI												
c	15	9	12	27	16	27	10	16	14	10	15	26
fp lib	4	10	17	11	6	19	41	29	18	25	14	13
kd	20	9	17	16	21	22	25	39	26	4	17	13
m	17	29	40	32	40	34	18	10	6	13	8	10
mp		9	5	12	9	8		42	31	34	39	32
s	12	12	14	13	17	23	33	26	17	16	15	18
v	0	6	11	27	16	23	68	47	41	31	37	29

Procent. För åren 1989-1992 se Opinion 92. För åren 1993-1998 se Opinion 98.

Tabell 49. Uppfattning om statsutgifterna för den civila delen av totalförsvaret.

Fråga: Om Du sedan tänker på den civila delen av totalförsvaret, t ex ransoneringsberedskap, skyddsrum, gasmasker, hälso- och sjukvård, informationsberedskap – anser Du att statsutgifterna för den civila delen av totalförsvaret bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas?

År 1999	bör ökas	bör bibehållas oförändrade	bör minskas	vet inte
Samtliga	34	52	4	10
<i>KÖN</i>				
män	33	51	5	10
kvinnor	34	53	3	10
<i>ÅLDER</i>				
18-24	36	47	11	6
25-29	27	57	4	12
30-39	33	54	4	9
40-49	33	51	3	12
50-64	39	49	3	9
65-70	28	59	5	8
71-74	23	57	0	20
<i>UTBILDNING</i>				
låg	28	58	3	11
medel	35	51	6	8
hög	35	51	4	11
<i>BOSTADS-ORT</i>				
storstäder	33	48	8	10
större orter	39	47	4	11
övriga stora orter	32	55	3	10
mindre orter/landsbygd	33	56	2	9
<i>POLITISK SYMPATI</i>				
c	38	51	3	9
fp lib	28	55	4	13
kd	31	55	3	11
m	39	51	5	5
mp	49	31	2	17
s	36	51	2	11
v	28	61	4	7
<i>CIVILOMRÅDE</i>				
syd	34	51	5	10
mitt	33	53	4	9
nord	34	53	3	10

Horisontell procent.

Tabell 50. Uppfattning om statsutgifterna för den civila delen av totalförsvaret åren 1987-1988, 1990 och 1992-1999.

Fråga: När det gäller den civila delen av totalförsvaret – anser Du att statsutgifterna för detta bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas eller saknar Du uppfattning i denna fråga? (1987-1990)

Förutom det militära försvaret har Sverige också ett civilt försvar. Anser Du att statsutgifterna för denna del av totalförsvaret bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas? (1992 feb, maj)

Om Du sedan tänker på den civila delen av totalförsvaret, t ex ransoneringsberedskap, skyddsrum, gasmasker, hälso- och sjukvård, informationsberedskap – anser Du att statsutgifterna för den civila delen av totalförsvaret bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas? (1992 sept-1999)

År	bör ökas	bör bibehållas oförändrade	bör minskas	vet inte
1987	52	23	2	23
1988	49	25	1	25
1990	44	36	4	17
1992 feb	23	55	13	9
1992 maj	28	54	8	10
1992 sept	48	47	5	1
1993	45	51	4	0
1994	40	53	3	5
1995	45	44	4	7
1996	30	54	6	10
1997	33	54	3	10
1998	30	56	3	11
1999	34	52	4	10

Horisontell procent

BILAGA 3

OPINION 99 I SAMMANDRAG

En tredjedel oroliga för storkrig

Något färre i höst än förra hösten 46% mot 50% - men fler än 1997, 34%, oroas över den politiska situationen i världen; 16% mot 11% förra året är inte alls oroade eller är det i mycket liten utsträckning.

En tredjedel av befolkningen tror att riskerna är stora för att det som händer i världen idag kan leda till krig i stora delar av Europa men 19% bedömer riskerna som mycket små eller obefintliga. Jämfört med 1998 har opinionen inte förändrats nämnvärt.

När det gäller bedömningen av den militära situationen i vår geografiska närhet ökar dock gruppen pessimistiska. 18% tror nu att läget blir mer hotfullt framöver medan 12% tror att det blir mindre hotfullt. 1998 var motsvarande andelar 14 och 13%. Majoriteten, 67%, förväntar sig inga förändringar i det framtida militära läget runt oss.

Förändrad syn på Ryssland

Vilken betydelse anser man att olika organisationer och länder har för freden och säkerheten i vårt närområde? 28% av befolkningen tycker att FN bidrar "väsentligt" till detta; motsvarande för EU är 26%, för NATO 24%, för USA 25% och för Ryssland 7%. Jämfört med 1998 har den här uppfattningen om dessa organisationers och länders betydelse minskat något i utbredning utom beträffande EU och FN. FN upplevs hösten 1999 av 2% som ett "visst" eller ett

"allvarligt" problem för freden och säkerheten i närområdet. Samma omdöme görs av 8% om EU respektive NATO och av 11% om USA.

Synen på Rysslands betydelse i detta avseende varierar kraftigt mellan undersökningarna. Hösten 1996 upplevde 50% Ryssland som ett problem för freden och säkerheten i vårt närområde. 1997 och 1998 hyste 36 respektive 44% denna åsikt men nu anser totalt 37% att Ryssland utgör ett "visst" (29%) eller ett "allvarligt problem" (8%) för freden och säkerheten i norra Europa.

Opinionen har förändrats sedan hösten 1998 då fler än tidigare, nu 20% mot tidigare 14%, anser att FN "saknar betydelse" för fred och säkerhet i vårt område; motsvarande förändring för EU är från 21 till 24%, för NATO från 10 till 15%, för USA från 17 till 19% och för Ryssland från 19 till 29%.

På en annan fråga anser 36% att Ryssland utgör ett hot mot vårt land; 1996 hyste fler, 47%, denna uppfattning.

Många positiva till svenskt engagemang i Baltikum

En majoritet i vårt land (69%) anser hösten 1999 att Sverige bör engagera sig i de baltiska staternas utveckling men fler ansåg detta förra året, 72%, och åren dessförinnan, ca 80%. Nästan alla i gruppen som är för bistånd, runt 90%, är positiva till åtaganden inom miljö- och teknikområdena och när det gäller insatser för utvecklingen av demokratin i Baltikum är 76% positiva. Att engagemanget skall avse militärt bistånd tycker jämförelsevis få, 12%.

Försvarsviljan fortsatt hög

Försvarsviljan i samhället har studerats av det psykologiska försvaret sedan 1952. I höst anser 81% att väpnat motstånd bör göras om Sverige angrips militärt, hösten 1998 ansåg 76% detta och året dessförinnan 71%. Det klara ställningstagandet har vunnit mark: 64% ansåg förra hösten att väpnat motstånd "absolut" borde göras om vi angreps men nu gör 67% detta. Avstånd från tanken på väpnat motstånd är 7% - en siffra som inte nämnvärt avviker från föregående års.

Nästan 2/3 av befolkningen - 61% - tror att Sverige kan räkna med en snabb och betydande militär hjälp om vi skulle angripas av en främmande makt men 19% är tveksamma eller tror inte alls detta. Detta innebär att den optimistiska inställningen vuxit i utbredning från 54% förra året.

Majoriteten vill behålla alliansfriheten, men många ser i huvudsak positivt på en utveckling mot ett gemensamt europeiskt försvar

Vad gäller medlemskap i NATO har opinionen i frågan förändrats då andelen som vill att vi skall hålla oss alliansfria ökar till 65% från tidigare ca 60%. Att vi skall söka fullt medlemskap i NATO tycker 23%; förra hösten ansåg 25% detta.

Beträffande NATO anser 62% att det var rätt av NATO att ingripa militärt med anledning av situationen i Kosovo men 22% tycker det var fel.

Nästan hälften, 45%, är i huvudsak för att Sverige medverkar i en fördjupning av det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet inom EU i riktning mot ett framtida gemensamt försvar medan något färre -

42% - inte gillar en svensk medverkan till detta.

Majoriteten vill ha ett militärt försvar - de flesta nöjda med militäranslaget

Att Sverige "absolut" bör ha ett militärt försvar anser i höst 67%. Något fler hyste denna uppfattning 1997 och 1998 (ca 70%). 11% är tveksamma eller tar avstånd från det militära försvaret; 9% gjorde detta förra året.

Omkring en femtedel - 23% - är i höst för ökade statsanslag till det militära försvaret, 17% tycker att anslagen bör minskas medan majoriteten, 53%, förespråkar oförändrad tilldelning. Jämfört med åren 1996-1998 ligger opinionsläget fast, men relaterat till åren dessförinnan har andelen för ökade anslag vuxit medan gruppen som förespråkar lägre militärutgifter minskat.

Åren 1996 till 1998 är lite över hälften av befolkningen (ca 55%) för oförändrade anslag till den civila delen av totalförsvaret och i höst uppgår den andelen till 52%. En knapp tredjedel, 34%, önskar ökade anslag vilket är en ökning från förra årets 30%.

Opinionen stabil: Militära utbildningen bör kompenseras!

Att de som inkallas till en längre grundutbildning i framtiden bör kompenseras särskilt för detta, t ex ekonomiskt, meritmässigt, ansåg åren 1995 och 1996 ungefär hälften (45-49%) medan ungefär lika många då tyckte att värnpliktstjänstgöringen även framgent skall betraktas som en medborgerlig skyldighet även om den

inte längre "drabbar" alla unga män. Opinionsen har förändrats i denna fråga under de senaste åren: 1997 och 1998 tyckte 64% att kompensation bör utgå medan strax under 30% betraktade militärutbildningen som en plikt. I höst är motsvarande andelar 63 och 31%.

Positiv syn på Sverige

Nästan alla (97%) anser att Sverige är ett bra land att leva i. Opinionsläget i år skiljer sig inte från de föregående årens. En fjärdedel tror att det blir bättre att leva i Sverige framöver, 30% tror det motsatta medan 42% (hösten 1998, 35%) tror att det blir ungefär som idag. Jämfört med 1998 har de pessimistiskas skara minskat något och är klart lägre än åren 1995-1996 då den gruppen uppgick till 46-47%.

Majoritet för folkomröstning om anslutning till EMU

Skall Sverige gå med i de europeiska valutaunionen, EMU, eller inte? Att vi skall gå med anser 41%, 34% tycker vi skall hålla oss utanför och 24% är osäkra medan 4% saknar uppfattning i frågan.

Majoriteten av befolkningen, 67%, anser att en folkomröstning bör hållas om EMU-frågan medan 27% inte tycker det. Om det blir en folkomröstning gissar 40% att resultatet går emot en anslutning, 30% tror att majoriteten röstar för medan 21% tror att det blir ungefär lika många röster för som mot en anslutning.

Uppslutning bakom internationella fredsinsatser

När det gäller inställningen till FNs fredsframtvingande insatser och inställningen till att sända svensk militär till forna Jugoslavien ligger opinionen fast. Tre fjärdedelar, 74%, tycker det är rätt att FN tillgriper militärt våld för att på så sätt säkra freden på olika håll i världen men 18% tycker inte detta är riktigt. I genomsnitt över perioden 1993 till 1998 accepterar 76% sådana FN-insatser medan 18% inte gör det.

En stor majoritet - 74% - anser det vara ett riktigt beslut att på begäran av FN skicka svenska soldater till forna Jugoslavien även om dessa där kan dras in i direkta krigshandlingar; 20% tycker dock att beslutet är felaktigt. Frågan har ställts sedan 1993 och under perioden fram till 1998 håller i genomsnitt 75% beslutet som riktigt medan 17% inte gör det.

SPFs SENASTE RAPPORTER

- 170 **Stütz, Göran:** *Opinion 96, Svenskarnas syn på samhället, säkerhetspolitiken och försvaret.* Stockholm 1996.
- 171 **Alström, Börje:** *Morden i Falun.* Stockholm 1997.
- 172 **Sjöberg, Lennart:** *Valet till EU-parlamentet 1995.* Stockholm 1997.
- 174 **Malesic, Marjan:** *Propaganda in War.* Stockholm 1997.
- 175-1 **Sandberg, Helena & Thelander, Åsa:** *Miljöhot och medborgaroro – En rapport om Hallandsås hösten 1997.* Stockholm 1998.
- 175-2 **Arvidson, Peter:** *Åsjäveln biter tillbaka – Lokalbefolkningens upplevelse av händelserna vid tunnelbygget genom Hallandsåsen.* Stockholm 1998.
- 175-3 **Palm, Lars:** *Hallandsåstunneln som tvistefråga, kris och förtroendeproblem.* Stockholm 1998.
- 175-4 **Dahlgren, Peter, Carlsson, Gunilla & Uhlin, Lars:** *Mediernas bevakning av händelserna vid Hallandsåsen hösten 1997.* Stockholm 1998.
- 176 **Nordström, Gert Z & Åstrand, Anders:** *Från löpsedel till webb - en studie av den iscensatta nyheten i papperstidningen.* Stockholm 1999.

SPFs SENASTE MEDDELANDEN

- 139 *Försvarsvilja 2000 – En antologi.* Stockholm 1996.
- 140 *Beredskapsorganisation – en utredning av Gunnar Nordbeck.* Stockholm 1996.
- 141 **Dahlgren, Peter & Höijer, Birgitta:** *Medier, oro och medborgarskap.* Stockholm 1997.
- 142 **Jarlbro, Gunilla, Sandberg, Helena & Palm, Lars:** *Ammoniakolyckan i Kävlunge.* Stockholm 1997.
- 143 **Hanses-Fagell, Yvonne & Tellström, Richard:** *Kohandel och försvarsvilja. Argument och symboler i pressdebatten om Försvarsbeslutet 1996.* Stockholm 1998.
- 144 **Stütz, Göran:** *Opinion 97. Svenskarnas syn på samhället, säkerhetspolitiken och försvaret.* Stockholm 1998.
- 145 **Dahlström, Mia & Flodin, Bertil:** *Informationsberedskap för 2000-talets kriser.* Stockholm 1998.
- 146 **Nord, Lars:** *Gasolyckan i Borlänge.* Stockholm 1998.
- 147 **Stütz, Göran:** *Opinion 98. Svenskarnas syn på samhället, säkerhetspolitiken och försvaret.* Stockholm 1998.
- 148 **Österman, Torsten:** *Förtroende.* Stockholm 1999.
- 149 **Falkheimer, Jesper & Mithander, Conny:** *Bilder av nynazism i några svenska tidningar.* Stockholm 1999.
- 150 **Nord, Lars:** *När demokratin får börja om. Lokal politik och opinion efter de politiska affärerna i Gävle och Motala.* Stockholm 1999.
- 151 **Hedman, Lowe:** *Snökaoset runt Gävle.* Stockholm 1999.

OPINION 99

En stor majoritet av befolkningen anser att väpnat motstånd bör göras om Sverige angrips militärt. Ungefär lika många nu som förra året känner oro för den politiska situationen i omvärlden och en tredjedel bedömer riskerna som stora för att det som händer i världen idag kan leda till krig i stora delar av Europa. Fler än i förra årets undersökning tror att det militära läget i vår närhet blir mer hotfullt i framtiden än det är idag.

Vad gäller medlemskap i NATO är det nu fler än förra året som vill att vi skall hålla oss alliansfria. Nästan hälften är i huvudsak för att Sverige medverkar till en fördjupning av det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet inom EU i riktning mot ett gemensamt försvar.

Detta är några av resultaten i SPFs undersökning om svenskarnas syn på samhället, säkerhetspolitiken och försvaret.

Göran Stütz är laborator och forskningschef vid Styrelsen för psykologiskt försvar.

Styrelsen för
PSYKOLOGISKT FÖRSVAR
Box 2195, 103 15 STOCKHOLM
www.psyodef.se

Styrelsen för
PSYKOLOGISKT FÖRSVAR

OPINION
99

Svenskarnas
syn på samhället,
säkerhetspolitiken
och försvaret
hösten 1999

Göran Stütz

MEDDELANDE 152